

แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก
ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

โดย

พลตรี วีรชัย อินทุโสภณ
เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๖
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก
ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี วีรชัย อินทุโสภณ **หลักสูตร** ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของทหารวิทยาศาสตร์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้านการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ซึ่งมีรูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และเอกสารของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบ เพื่อสรุปนำเสนอผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างกองร้อยวิทยาศาสตร์ ให้มีขนาดกะทัดรัด และเป็นสากล เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจได้ครอบคลุมทั้ง ๓ ภารกิจ คือ ๑ ภารกิจการป้องกันประเทศ คือ สนับสนุนการรบ ๒ ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน เช่น การควบคุมฝูงชน กรณีที่มีการใช้สารเคมีในการปราบจลาจล การต่อต้านการก่อการร้ายด้าน คชน. และการช่วยเหลือประชาชน ๓ ภารกิจความร่วมมือกับมิตรประเทศ คือ การสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายสากลด้าน คชน. และการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชน. โครงสร้างกองร้อยวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม ประกอบด้วย กองบังคับการกองร้อย ๒ หมวด คชน. และ ๑ หมวดบริการ

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ควรจะต้องเข้าสู่โครงสร้างกองร้อยวิทยาศาสตร์ใหม่ ให้เสร็จสิ้นก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และต่อไปอีก ๕ ปี ควรดำเนินการวิจัยพัฒนาทางด้าน คชน. ขยายความร่วมมือ ในด้านการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชน. และประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการด้าน คชน. สิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไป เพื่อให้กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก มีบทบาททางด้าน คชน. ทุกระดับ ควรจัดตั้งคณะทำงานโดยพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้าน คชน. และด้านยุทธการ ดำเนินการวิจัย ปรับปรุงโครงสร้างกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และจัดตั้งโครงสร้างกองพันวิทยาศาสตร์ ที่เหมาะสมกับภัยคุกคามทางด้าน คชน. ในอนาคต

คำนำ

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กองทัพบกจะต้องเข้ามามีบทบาทร่วมในเรื่องความมั่นคงกับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน ในกรอบของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน เพื่อตอบสนองภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ชีวะ และรังสี กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เป็นหน่วยงานเดียวในกองทัพบกที่จะต้องเข้าไปมีบทบาท ในฐานะทหารวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัย เพื่อหาแนวทางปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ให้สามารถรองรับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในบริบทประชาคมความมั่นคงอาเซียน ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางที่เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริง มีประสิทธิภาพ ทันเวลา และน่าเชื่อถือ

อุปสรรคที่สำคัญของการวิจัยในเรื่องนี้ ได้แก่ ข้อมูลในหลายด้านของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่นำมาเปรียบเทียบ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา เนื่องจากเป็นชั้นความลับ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพบก ในการเข้าสู่ประชาคมความมั่นคงอาเซียนในอนาคต ที่จะถึงนี้ต่อไป

พลตรี

(วีรชัย อินทุโสภณ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๒
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ แผนงาน และแนวคิดการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน	๔
ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (Asean Political-Security Community APSC)	๔
การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘	๖
แผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก	๕
การพัฒนากองทัพบกกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนในบทบาททหารวิทยาศาสตร์	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาททหารวิทยาศาสตร์กองทัพบกย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี	๑๖
สรุป	๒๔
บทที่ ๓ บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันและอนาคต	๒๕
ปัญหาภัยคุกคามด้าน เคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ต่ออาเซียน	๒๕
บทบาททหารวิทยาศาสตร์ของกองทัพบกในการบรรเทาภัยพิบัติภายใต้บริบท -	๒๕
ประชาคมความมั่นคงอาเซียน	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพบก - มิตรประเทศอาเซียน	๓๑
ความร่วมมือทางทหารวิทยาศาสตร์กองทัพบกกับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน	๓๒
ภารกิจของทหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน	๓๔
สรุป	๓๕
บทที่ ๔ แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	๓๖
ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	
วิเคราะห์ เปรียบเทียบหน่วยทหารวิทยาศาสตร์ของกองทัพบก กับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน	๓๖
สรุป	๔๘
บทที่ ๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๕๐
สรุป	๕๐
ข้อเสนอแนะ	๕๒
บรรณานุกรม	๕๔
ภาคผนวก	๕๖
ผนวก ประวัติกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในภารกิจทหารวิทยาศาสตร์	๕๗
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓-๑ ตารางแสดงสถานะ การจัดทำและการเป็นภาคีตราสาร ระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับ WMD	๒๘
๔-๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์	๓๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๓-๑ การให้ความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติในอาเซียน (สถานการณ์สมมติ)	๓๓
๔-๑ โครงสร้างการจัด กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	๔๓
๔-๒ โครงสร้างการจัด กองร้อยวิทยาศาสตร์	๔๔
๔-๓ CBRE DEFENSE GROUP STRUCTURE	๔๕
๔-๔ โครงสร้างการจัดใหม่ กองร้อยวิทยาศาสตร์	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเป็นประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างค่านิยม และแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่างๆ เสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ บทบาทของไทยที่เกี่ยวข้องกับกองทัพในประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน มีการยกระดับบทบาทของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนในด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (non traditional security threats)

จากการประชุมผู้บัญชาการทหารบกในกลุ่มอาเซียน ที่มีขึ้นที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผู้บัญชาการทหารบกได้ยืนยันการให้ความร่วมมือด้านการข่าว และการต่อสู้กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การบรรเทาสาธารณภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งภัยจากธรรมชาติ และภัยพิบัติจากมนุษย์

ผู้บัญชาการทหารบก ได้กล่าวว่า “ผมอยากให้กำลังพลพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และกองทัพบกน่าจะเป็นหน่วยงานแรกที่มีความพร้อม เพราะเราก็อพร้อมในการร่วมมือในอาเซียน เพราะเรามีผู้ช่วยทูตทหารอยู่ทุกระดับชั้น ซึ่งวันข้างหน้าอาจจะเป็นแกนนำเชื่อมโยงต่างๆ กับหน่วยงานอื่นด้วย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ ก็จะประสานกับกองทัพบกว่า จะให้ความมั่นคงก้าวไปพร้อมกันนโยบายต่างประเทศอย่างไร” (ประธานเปิดงานพิธีประกาศปีแห่งการพัฒนาบุคลากรกองทัพบก ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๖) ผู้บัญชาการทหารบก ได้มอบแนวทางให้ทุกหน่วยของกองทัพบก ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน และกำลังพลในเรื่อง ทักษะ ทักษะ ความรู้ ภาษา การพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร ให้ก้าวสู่การเป็นสากล ติดตามวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในมิติของงานด้านความมั่นคง เพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เป็นหน่วยงานเดียวของกองทัพบกที่สามารถปฏิบัติการกิจ ในการปฏิบัติการด้าน เคมี ชีวะ ระเบิด และนิวเคลียร์ในการตอบสนองทั้งภัยคุกคามตามแบบ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ชีวะ และระเบิด และสามารถจัดหน่วย

ปฏิบัติการดังกล่าวสนับสนุนที่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่การเข้าสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ทำให้กองทัพบกต้องเตรียมความพร้อมในทุกส่วนด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการการปฏิบัติการกิจกับกองทัพบกมิตรประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสูงสุดของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เห็นถึงความสำคัญของบทบาททหารวิทยาศาสตร์ ที่ต้องปรับปรุงให้พร้อมปฏิบัติการกิจดังกล่าวทั้งในประเทศ และร่วมกับกองทัพบกมิตรประเทศอาเซียนได้ และการวิจัยนี้จะทำให้กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกมีแนวทางดำเนินงานตามบทบาททหารวิทยาศาสตร์ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทของทหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน และอนาคตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของ กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

เน้นการวิจัยเฉพาะแนวทางการดำเนินงานของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ที่เกี่ยวข้องกับงานทหารวิทยาศาสตร์ ปฏิบัติการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้านการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราทางวิชาการ และเอกสารของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบ เพื่อสรุปนำเสนอผลการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้รับทราบบทบาทของทหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน และอนาคต
๒. ได้แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

คำจำกัดความ

ทหารวิทยาศาสตร์ (Chemical Soldier)	หมายถึง	ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก กองร้อยวิทยาศาสตร์ที่ ๑ ตอนปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์ของกองบัญชาการช่วยรบ และที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิทยาศาสตร์ของกรมสนับสนุน
บทบาททหารวิทยาศาสตร์ (Chemical Soldier Role)	หมายถึง	การปฏิบัติการในขีดความสามารถหรือการทำหน้าที่ของทหารวิทยาศาสตร์ตามที่กองทัพกำหนดไว้
ภัยพิบัติจากสารเคมี (Chemical Disaster)	หมายถึง	ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสารเคมี ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินทำให้เกิดความสูญเสีย และสิ่งอื่นๆ อย่างรุนแรง
การบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี (Chemical Disaster Relief)	หมายถึง	การลดอันตรายที่เกิดจากภัยพิบัติจากสารเคมี

บทที่ ๒

แผนงาน และแนวคิดการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ในครั้งนี้ ได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
๒. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘
๓. แผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก
๔. การพัฒนากองทัพบกกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน สิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททหารวิทยาศาสตร์

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

๑. มีเป้าหมายสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑.๑ ประชาคมที่มีกติกา และมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (A rules-based community of shared values and norms) ซึ่งเป็นหลักการที่ถ่วงดุลซึ่งกันและกัน กล่าวคือการไม่แทรกแซงกิจการภายใน และส่งเสริม Community values

๑.๒ ประชาคมที่ทำให้ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่งพร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ (A cohesive, peaceful and resilient region with shared responsibility for comprehensive security) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะส่งเสริมให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนมากขึ้นในการแก้ไขปัญหา และความท้าทายต่างๆ ในภูมิภาค

๑.๓ ประชาคมที่ทำให้เป็นภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปยังโลกภายนอกที่มีการรวมตัวและลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น (A dynamic and outward looking region in an increasingly integrated and interdependent world) ซึ่งสะท้อนถึงการที่อาเซียนยอมรับว่าไม่ควรมุ่งเพียงเรื่องภายใน แต่นั้นการสร้างหุ้นส่วนกับโลกภายนอกให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

๒. ประเด็นสำคัญของไทยผลักดันในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงต่อไปในอนาคต

๒.๑ ส่งเสริมค่านิยมของประชาธิปไตย ชรรมาภิบาล และหลักการนิติธรรมในอาเซียน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

๒.๒ ส่งเสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคม ในงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคงโดยใช้หัวข้อการหารือเป็นตัวตั้งในการเชิญองค์กรที่มีใช้ของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหา non-traditional threats เช่น เรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติ ฯ และมุ่งดำเนินภารกิจทางมนุษยธรรมมากกว่าด้านการเมือง

๒.๓ ส่งเสริมให้มีความโปร่งใสมากขึ้นระหว่างฝ่ายกลาโหมอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่อง arms modernization และการส่งผู้สังเกตการณ์ในการซ้อมรบ ควรมีความร่วมมือกันให้มากยิ่งขึ้นในเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติ และการปฏิบัติ การรักษาสันติภาพ

๒.๔ ส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เช่น ในเรื่องของการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะการจัดทำระบบ และยุทธศาสตร์บูรณาการโดยประสานการทำงานของฝ่ายพลเรือน ฝ่ายกลาโหมอาเซียน และสำนักเลขาธิการอาเซียน

ในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคงที่มีความเป็นเอกภาพ สงบสุขและแข็งแกร่ง อาเซียนยึดมั่นกับหลักการความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ ซึ่งครอบคลุมมากกว่าแง่มุมความมั่นคงในรูปแบบเดิม แต่คำนึงถึงความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความแข็งแกร่งในระดับประเทศและภูมิภาค เช่น การเสริมสร้างความร่วมมือของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยมีกิจกรรม เช่น พัฒนาแนวทางยุทธศาสตร์ของความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก สำหรับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและความร่วมมือด้านการบรรเทาภัยพิบัติ การตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและทันกาลต่อประเด็นเร่งด่วน หรือสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่ออาเซียน โดยมีกิจกรรม เช่น จัดการประชุมสมัชชาพิเศษในระดับผู้นำ หรือรัฐมนตรี ในเหตุการณ์วิกฤติ หรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีผลกระทบต่ออาเซียน และพัฒนารอบการดำเนินการเพื่อจัดการกับสถานการณ์ดังกล่าวอย่างทันทั่วทั้งที่

การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ.๒๕๕๘

๑. การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

หน่วยงานราชการไทยที่เกี่ยวข้อง ได้เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน โดยได้จัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น

๑.๑ การสร้างความตื่นตัว ตระหนักรู้ เกี่ยวกับประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน

๑.๒ การฝึกอบรมข้าราชการให้มีความพร้อมในการปฏิบัติตามพันธกรณีต่างๆ ของอาเซียน

๑.๒.๑ การเข้าร่วมปฏิบัติงานในศูนย์ประสานงานอาเซียนสำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ในการจัดการภัยพิบัติ

๑.๒.๒ การปฏิบัติตามอนุสัญญาอาเซียน ว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย

๑.๒.๓ เสริมความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยใช้หัวข้อการหารือเป็นตัวตั้งในการเชิญองค์กรที่มีใช้ของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น เรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติ และมุ่งดำเนินการกิจทางมนุษยธรรมมากกว่าด้านการเมือง

๑.๒.๔ ส่งเสริมให้มีความโปร่งใสมากขึ้นระหว่างฝ่ายกลาโหมอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยน ข้อมูลเรื่อง Arms Modernization และการส่งผู้สังเกตการณ์ ในการซ้อมรบ ควรมีความร่วมมือกันให้มากยิ่งขึ้นในเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติ และการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

๑.๒.๕ ส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียน ในการแก้ปัญหาหารือกันเช่นในเรื่องของบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะการจัดทำระบบและยุทธศาสตร์ บูรณาการ โดยประสานการทำงาน ของฝ่ายพลเรือน ฝ่ายกลาโหมอาเซียน และสำนักเลขาธิการอาเซียน (กรมอาเซียน กองอาเซียน ๑, ๒๕๕๔ : ๓๐

๑.๒.๖ การสร้างขีดความสามารถ และศักยภาพของหน่วยงานไทย ในการเข้าร่วม ในระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติของอาเซียนและในระดับภูมิภาค

๑.๒.๗ ส่งเสริมการสร้างระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ ในระดับภูมิภาคให้เป็น บูรณาการ โดยให้ไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางของความร่วมมือในภูมิภาค

๑.๒.๘ ส่งเสริมองค์กรในประเทศไทย เช่น Asian Disaster Preparedness Center (ADPC) และศูนย์อื่นๆ ในประเทศไทย ให้มีบทบาทสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการภัยพิบัติในภูมิภาค

๒. หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยกับการดำเนินความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน

การดำเนินการเพื่อรองรับประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ในระดับนโยบายของไทย ซึ่งมีสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

ได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ ในการดำเนินการด้านการเมือง และความมั่นคง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการเป็นประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะข้ามชาติ และยุทธศาสตร์ การจัดการภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรง

ในส่วนของกระทรวงกลาโหมได้ใช้กลไกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) เป็นส่วนเสริมสร้าง เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ซึ่งจากผลของการประชุม ADMM ที่ผ่านมามีเห็นชอบร่วมกันให้มี กิจกรรมความร่วมมือที่สำคัญ คือ

ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้าน ความมั่นคงรูปแบบใหม่

การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียน ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียน

๓. ความคิดเห็นต่อประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน

๓.๑ ความร่วมมือด้านการทหาร : ในเรื่องกองทัพ และความมั่นคง ความร่วมมือ ทางทหารในอาเซียนเกิดจากการหารือกันในการประชุม ARF จากนั้นจึงมีผลต่อการประชุม รัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน และอีก ๘ ประเทศ (ADMM-Plus) ซึ่งมีการหารือ และวางแผนจัดทำ ความร่วมมือด้านความมั่นคงใน ๕ ประเด็นหลัก และประเทศสมาชิก แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในประเด็นต่างๆ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และ บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเวียดนาม และจีนเป็นประธาน ความร่วมมือระหว่างกองทัพ โดยมี สิงคโปร์ และญี่ปุ่นเป็นประธาน

๓.๒ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่/ภัยด้านความมั่นคงนอกกรอบ : ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อย่างเช่น การก่อการร้าย ภัยพิบัติจากธรรมชาติ และมนุษย์ เป็นประเด็นหลักที่ได้รับการมองว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถดึงเอาประเทศสมาชิกต่างๆ ของอาเซียนยอมเข้ามา ร่วมมือกัน เพื่อ ก่อให้เกิดประชาคมในด้านการเมือง และความมั่นคงอาเซียนได้ เพราะภัยดังกล่าวถือว่าเป็นภัยที่ แต่ละประเทศไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองได้เพียงลำพัง ซึ่งจะเป็นการบังคับกลายๆ ให้แต่ละ ประเทศจำเป็นต้องร่วมมือกันแบบพหุภาคี และเป็นจุดเริ่มให้แต่ละประเทศเรียนรู้ ที่จะสละอำนาจ อธิปไตยของตนบางส่วนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาค (พรพล น้อยธรรมราช, ม.ป.ป.)

๓.๓ การจัดการภัยพิบัติ : ประเทศในอาเซียนมีการฝึกซ้อมกันในภาคพลเรือน ที่ เรียกว่า ASEAN Disaster Relief Exercise โดยประเทศไทยส่งกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

เป็นผู้เข้าฝึกร่วมโดยโครงการดังกล่าวริเริ่มโดย ASEAN Coordinating Center for Humanitarian Assistance on Disaster Management (AHA Center) แต่ AHA Center ยังเป็นเพียงแนวคิด ยังไม่มีความเป็นรูปธรรม เนื่องจากความไม่ลงตัวของข้อตกลงในหลักการปฏิบัติ หรือ Standing Arrangement Standard of Procedures (SASOP) ประเทศสมาชิกยังคงไม่เห็นพ้องกันในบทที่ ๖ ว่าด้วยเรื่องสัดส่วนการบริจาคเงินของแต่ละประเทศว่าประเทศต่างๆ ควรบริจาคเท่าใด นอกจากนี้ การไม่สามารถหาข้อมูลที่ต้องการชัดเจนถึงศักยภาพ และขีดความสามารถทางทหารของแต่ละประเทศ ยังเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะแต่ละประเทศยังคงมีข้อจำกัดในการนำกำลังออกนอกประเทศ รวมทั้งความพร้อมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความร่วมมือดังกล่าวยังคงอยู่กับที่ นอกจากนี้ความร่วมมือด้านภัยพิบัติในระดับภูมิภาคเอเชียที่เรียกว่า ADPC ยังเป็นเพียงการให้ความรู้ และการอบรมแก่สมาชิก แต่ไม่ได้เป็นศูนย์ที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจริงเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ (AseanWatch, ๒๕๕๕ : ๑-๔)

ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่มีบทบาทของการเป็นผู้นำในส่วนใดเลย แม้ว่าประเทศไทยจะมีความพยายามจัดให้มีการหารือ และวางแผนงาน ในประเด็นการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัยก็ตาม

๔. ความต้องการงานด้านความมั่นคงของประชาคมความมั่นคงอาเซียน กับขีดความสามารถของกองทัพบก

จากผลการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Minister's Meeting Plus : ADMM-Plus) มีแนวโน้มว่าจะมีการร่วมมือกันทางทหารใน ๕ ด้าน ได้แก่

๑. การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR)

๒. ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security)

๓. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping Operations)

๔. การแพทย์ทางทหาร (Military Medicine)

๕. การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter-Terrorism)

งานที่กำหนดขึ้นมาทั้ง ๕ งานนั้นยังไม่มีกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจน ว่ามีขอบเขตมากน้อยเพียงใด และปฏิบัติอย่างไร และเมื่อพิจารณาเพิ่มเติมในกรอบของประเทศไทย พบว่างานทั้ง ๕ งานดังกล่าวนี้ กระทรวงกลาโหมได้มอบหมายให้หน่วยต่างๆ เป็นหัวหน้าคณะทำงานแล้วแต่กองทัพบกยังไม่ได้ถูกมอบหมายงานใดงานหนึ่งโดยตรง แต่สามารถให้การสนับสนุนได้เกือบทุกงาน เมื่อหน่วยเหนือกำหนด

๕. การเตรียมกองทัพบกต่อประชาคมอาเซียน

การกำหนดงาน และลดภาระหน้าที่แนบของกองทัพบก ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น จากงานทั้ง ๕ งานดังกล่าว งานใดต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด งานใดต้องการเป็นผู้นำ งานใดเป็นแค่ผู้ให้ความร่วมมือ หรืองานใดไม่ต้องการปฏิบัติหรือหน่วยใดควรเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในงานต่างๆ

การกำหนดแผนแม่บท และแผนการบริหารจัดการด้านการใช้กำลังหน่วยที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน กล่าวคือ มีการแบ่งงานที่แนบชัดเจนว่าหน่วยใดมีไว้สำหรับงานการรบ เพื่อป้องกันประเทศ หน่วยใดมีไว้สำหรับงานป้องกันชายแดน หน่วยงานใดมีไว้สำหรับสนับสนุนหน่วยงานพลเรือนอื่นๆ ของไทย และหน่วยงานใดมีไว้สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติให้กับประชาคมอาเซียน ไม่ควรมีการใช้งานข้ามหน้าที่ ซึ่งเมื่อจัดแบ่ง ได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะสามารถเตรียมกำลัง และใช้กำลังได้ถูกต้อง และเหมาะสมกับขีดความสามารถของแต่ละหน่วยสอดคล้องกับแนวคิด “ฝึกอย่างไรจะรบ”

ทบทวนกฎหมายรองรับที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในเรื่องอำนาจและหน้าที่ และกฎการใช้กำลังในแต่ละภารกิจ เนื่องจากงานแต่ละงานมีขอบเขตความยากที่แตกต่างกัน

ปรับทัศนคติ และสร้างความเข้าใจแก่กำลังพล ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในประชาคมอาเซียน อย่างน้อยให้รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น และกองทัพบกจะต้องทำอะไรบ้าง

พัฒนาขีดความสามารถของกำลังพล เช่น ภาษา (ภาษาอังกฤษและประเทศเพื่อนบ้าน) การทำงานร่วมกับภาคเอกชน และนานาชาติ (Joint Interagency Multinational Operations : JIMO)

การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ เกี่ยวกับผลกระทบด้านความมั่นคง และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อันอาจเกิดขึ้นจากประชาคมอาเซียน เนื่องจากปัญหาความมั่นคงในอนาคต หน่วยงานราชการ และทหารไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพังอีกต่อไป จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน

ในระยะยาวอาจต้องมีการจัดตั้ง หน่วยงานเฉพาะ เพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนประชาคมอาเซียน ทั้งในระดับหน่วยงาน ด้านนโยบาย และหน่วยปฏิบัติ เช่นการตั้งกรมผสมอาเซียน เป็นต้น

แผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก

กองทัพบกได้วิเคราะห์ผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย และบทบาทหน้าที่ของกองทัพบก ที่เกิดขึ้นจากเป็นประชาคมอาเซียน ออกเป็น ๒ ส่วนคือ (๑) ผลกระทบต่อการปรับปรุงและพัฒนากองทัพบก ได้แก่ การมีส่วนร่วมของกองทัพบก ในการดำเนินงานความร่วมมือด้าน

ความมั่นคงที่เพิ่มมากขึ้น จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่กองทัพบก จะได้พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงาน และกองทัพ เพื่อเข้าร่วมการดำเนินงานความร่วมมือในเรื่องต่างๆ อาทิ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terroism : CT) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operations : PKOs) การแพทย์ทางทหาร (Military Medical : MM) ฯลฯ และ (๒) ผลกระทบที่ก่อให้เกิดความท้าทายกับกองทัพบก ได้แก่ ปัญหาภัยคุกคามที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในเรื่องต่างๆ จากการเป็นประชาคมอาเซียน อาทิ ปัญหาเสพติดปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม ฯ ซึ่งกองทัพบก จำเป็นต้องพิจารณาเตรียมการเพื่อรองรับกับภัยคุกคามในลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้กองทัพบก ยังได้ประเมินภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน โดยสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงภายหลังการรวมกันเป็นประชาคมอาเซียน จะส่งผลให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มความร่วมมือในด้านการเมือง และความมั่นคงมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค และทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ปัญหา และความขัดแย้งโดยสันติวิธี ปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ (Non – Traditional Threat) จะยังคงเป็นภัยคุกคามที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกจะช่วยลดระดับความรุนแรงของปัญหาด้านความมั่นคงในภาพรวม ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของไทย ภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน อาทิ ปัญหาการก่อการร้าย, ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม และปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯ พร้อมทั้งได้พิจารณา นโยบายของหน่วยเหนือที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล, นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ นโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุดรวมทั้งนโยบาย และสั่งการของผู้บัญชาการทหารบก โดยนโยบายทุกระดับชั้น ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการเป็นประชาคมอาเซียน

จากการพิจารณาสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง และปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกองทัพบก กองทัพบกจึงจัดทำ “แผนการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน – กองทัพบก” ซึ่งเป็นการดำเนินงานในกรอบของกองทัพบก โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ “กองทัพบกเป็นกองทัพชั้นนำที่มีความทันสมัย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีบทบาทในการส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาคในกรอบประชาคมอาเซียน” หรือ “The Royal Thai Army is a modern and leading army of South East Asia in promoting regional peace and stability within ASEAN Community” และพันธกิจ “ใช้ศักยภาพ และขีดความสามารถของกองทัพบกในการเป็นกลไกการดำเนินงานความร่วมมือด้านความมั่นคง และสนับสนุนกลไกการดำเนินงาน

ความร่วมมือในด้านอื่นๆ กับประเทศสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งเตรียมการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคง ภายหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ตามกรอบนโยบายที่กำหนด” นำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการโดยทั่วไป และแนวทางการดำเนินการเฉพาะด้าน

แนวทางการดำเนินการ โดยทั่วไปเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการในภาพรวมของกองทัพบก จำนวน ๖ ข้อ ได้แก่ (๑) การยึดถือกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้อง, (๒) การดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบการประชุม ADMM และ ADMM - Plus, (๓) การเสริมสร้างกลไกความสัมพันธ์ และความร่วมมือที่มีอยู่เดิม, (๔) การกำหนดกลไกความสัมพันธ์ และความร่วมมือขึ้นใหม่, (๕) การพิจารณาใช้ศักยภาพ และขีดความสามารถของกองทัพบกที่มีอยู่ และ (๖) กำหนดกิจกรรมรวมถึงความต้องการงบประมาณ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถกล่าวได้โดยสรุป คือ “การใช้ศักยภาพ และขีดความสามารถของกองทัพบก เป็นกลไกดำเนินงานความร่วมมือตามกรอบนโยบายที่กำหนด”

แนวทางการดำเนินการเฉพาะด้าน จำนวน ๖ ด้าน ซึ่งกำหนดกรอบระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ ไปจนถึงปี ๒๕๕๘ อย่างชัดเจน โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

ด้านกำลังพล: ๑) การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน และการเพิ่มพูนทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน, ๒) การขยายความร่วมมือทางการศึกษาให้มากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนครูผู้สอน, ๓) การสนับสนุนที่นั้งศึกษาในหลักสูตรหลักได้แก่ วทบ., รร.สธ.ทบ. และหลักสูตรของ รร.เหล่า/สายวิทยาการ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานตามกรอบงบประมาณต่อไป และ ๔) การพิจารณาการใช้และศึกษาผลกระทบที่เกิดจากกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับซึ่งเป็นเครื่องมือรองรับในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยเฉพาะกฎหมายด้านความมั่นคง และกฎหมายระหว่างประเทศ

ด้านการข่าว: ๑) สนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงบนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนการประสานจัดทำข้อมูลกลางในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคอาเซียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การกระทำผิดกฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ, ๒) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการทหาร และแนวทางการทูตโดยฝ่ายทหาร (Defense Diplomacy) เพื่อสร้างความไว้วางใจ และป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้, ๓) เตรียมความพร้อมบุคลากร และระบบงานด้านการข่าว เพื่อรองรับภัยคุกคามที่มีแนวโน้มว่าจะมีความซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับกองทัพบก กลุ่มประเทศอาเซียนในประเด็นข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และภูมิภาคอาเซียน, ๔) พิจารณาความเหมาะสมในการขยายความสัมพันธ์ทางการทหาร เพิ่มจากที่มีอยู่ โดยดำเนินการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกให้ครบในทุกประเทศสมาชิก, ๕) พิจารณาศึกษา

ข้อมูลเชิงลึกด้านความมั่นคง เช่น ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศสมาชิก เพื่อประโยชน์ในด้านการประสานงาน การเสริมสร้างความร่วมมือ และการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ, ๖) ศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรมของชาวมุสลิม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และเสนอแนะท่าที หรือแนวทางการปฏิบัติ ที่เหมาะสมให้กับกองทัพบกในการปฏิบัติต่อชาวต่างชาติ ได้อย่างเหมาะสม และ ๗) พิจารณาความเหมาะสมและความจำเป็นในการปรับปรุงบทบาท หรือหน้าที่ ของส่วนราชการ ในสายงานด้านการข่าวของกองทัพบก เพื่อรองรับงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ การเป็นประชาคมอาเซียนที่อาจมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

ด้านยุทธการ: ๑) การพิจารณาทบทวนแผนแม่บทการปรับปรุงโครงสร้างกลาโหม ในส่วนของกองทัพบก, ๒) การผลักดันการนำระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม, ๓) การปรับปรุงโครงสร้าง การปรับปรุงอัตรา และการจัดตั้งหน่วยเพิ่มเติม เพื่อปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการแพทย์ทางทหาร, ๔) การดำรงสภาพความพร้อมรบของหน่วย ให้มีความพร้อมรบด้านกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ตามแผนการ ใช้กำลังตามขั้นตอนของแผนเผชิญเหตุ และแผนป้องกันประเทศ และการเผชิญ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่, ๕) การจัดเตรียมกลไกทางการฝึก เพื่อให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงรุกกับประเทศในกลุ่มอาเซียนให้ได้ทุกระดับ โดยพิจารณาขยาย ความร่วมมือที่มีอยู่เดิม ทั้งในกรอบทวิภาคี และพหุภาคีให้ครอบคลุมทุกประเทศสมาชิก, ๖) การเสริมสร้างความร่วมมือกับกองทัพกลุ่มประเทศอาเซียน ในการกำหนดแนวทางการพัฒนา หลักนิยมร่วมกัน รวมทั้งการวิจัย และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีด้านการป้องกันประเทศ, ๗) การศึกษาความจำเป็น และผลกระทบในการปรับปรุงการปฏิบัติตามแนวความคิด ในการสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนของกำลังป้องกันชายแดน พร้อมทั้งพิจารณา ปรับรายละเอียด และความเข้มข้นของการปฏิบัติตามความจำเป็น, และ ๘) การเพิ่มขีดความสามารถ ของ สปก.ทบ. รองรับต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยอาจพิจารณาการพัฒนาระบบ การติดต่อสื่อสาร การจัดทำ รปจ./แนวทางปฏิบัติร่วม หรือแผนในการปฏิบัติการร่วมสำหรับภารกิจต่างๆ ตามกรอบนโยบายของหน่วยเหนือ อาทิ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาภัยพิบัติ, การต่อต้านการก่อการร้าย, การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการแพทย์ทางทหาร

ด้านส่งกำลังบำรุง : ๑) การส่งเสริม และขยายความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา ยุทธโศปกรณ์, ๒) การจัดเตรียมแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในการผลิตอาวุธ และยุทธโศปกรณ์ ในการป้องกันประเทศ, ๓) การให้ความสำคัญกับการส่งกำลังบำรุงร่วมตามประเภท และลักษณะ

ของสิ่งอุปกรณ์, ๔) การทบทวนหลักนิยาม เอกสาร คำรา และคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุงร่วม, ๕) การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการส่งกำลังบำรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และ ๖) การจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านยุทธโศปกรณ์ ร่วมกันกับกองทัพบกประเทศสมาชิกอาเซียน โดยให้ความเร่งด่วนสำหรับการให้ความช่วยเหลือประชาชน และบรรเทาภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น

ด้านกิจการพลเรือน : ๑) การส่งเสริมมาตรการรักษาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอย่างยั่งยืน และการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยการขยายผลสู่เวทีอาเซียน เช่น การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริที่กองทัพบกได้นำไปใช้พัฒนาอย่างยั่งยืน และได้รับการยอมรับในติมอร์ตะวันออก, กัมพูชา, สปป.ลาว และชูดาน เป็นต้น, ๒) การส่งเสริมการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR) โดยการสร้างกรอบความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ตลอดจนการฝึกร่วม/ผสมของประเทศในประชาคมอาเซียน, ๓) การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนากฎเกณฑ์เพื่อการอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคร่วมกัน, ๔) การพัฒนาทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ และเป็นแนวทาง, และ ๕) การให้ความสำคัญเร่งด่วนในการประชาสัมพันธ์บทบาทของกองทัพบก กับการเป็นประชาคมอาเซียน ทางสื่อทั้งใน และนอกกองทัพบกทุกชนิด (วิทยุ, โทรทัศน์, วารสาร และสิ่งพิมพ์, สื่อ Online เป็นต้น) รวมทั้งการใช้ช่องทางสารสนเทศเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ที่ถูกต้อง และเพียงพอ ให้กับกำลังพล ตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน

ด้านปลัดบัญชา : ๑) การพิจารณาความเหมาะสมในปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี หรือแผนปฏิบัติราชการ ประจำปี ให้มีความสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ, ๒) การเสริมสร้างหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นแนวทางในการทำงาน และยกระดับธรรมาภิบาลของกองทัพบกให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน และ ๓) การพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงสุดบุคลากรมีความพร้อม และความสามารถในการเรียนรู้คิดริเริ่มเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์

การพัฒนากองทัพบกกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนในบทบาททหารวิทยาศาสตร์

๑. กองทัพบกประเทศสิงคโปร์

ปัจจุบันทหารสิงคโปร์ได้รับการฝึกเป็นอย่างดี ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ เพื่อปกป้องเกียรติยศ และอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ที่สำคัญของชาติ กองทัพบก

สิงคโปร์ ปฏิบัติการระบบกองพลผสม แต่ละกองพลจะประกอบด้วยกำลังทหารราบ ที่บูรณาการเข้ากับส่วนสนับสนุนต่างๆ กองทัพบกสิงคโปร์ใช้ขีดความสามารถของกองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ เพื่อเคลื่อนกำลังไปในตำแหน่งที่พร้อมจะต่อสู้ และเคลื่อนกำลังกลับฐานที่ตั้งได้อย่างรวดเร็ว เรือรบของสิงคโปร์มีการติดตั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีขีดความสามารถด้านการสงคราม เพื่อปกป้องประเทศจากภัยคุกคามทางทะเล ในขณะที่กองกำลังทางอากาศมีขีดความสามารถหลายระดับ เพื่อปกป้องประเทศจากภัยคุกคามทางอากาศ

กองทัพลิงคโปร์ได้บูรณาการเป็นหนึ่งเดียว โดยกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ ทำการบูรณาการและเสริมพลังอำนาจกำลังรบแบบทวิคูณ กองทัพลิงคโปร์พร้อมเปลี่ยนรูปแบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนในสนามรบในอนาคต โดยกองทัพลิงคโปร์ในยุคที่ ๓ (3rd Generation) จะปฏิบัติการแบบใช้กำลังพลน้อยแต่บูรณาการในสภาพแวดล้อมที่ใช้ระบบเครือข่าย ทั้งภาคพื้นดิน ห้วงอากาศ และทางทะเล โดยใช้แนวคิดการต่อสู้แบบใหม่ ใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ซึ่งจะมีความเข้าใจสนามรบและใช้ระบบเครือข่ายช่วยในการปฏิบัติการของทั้งสามเหล่าทัพ ทหารสิงคโปร์มีอาชีพกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายรูปแบบใหม่ในอนาคต ดังนั้นกองทัพบกสิงคโปร์จึงต้องมีการฝึกอย่างหนักและครอบคลุมเพื่อเตรียมความพร้อมของกำลังรบ การใช้ระบบจำลองยุทธศาสตร์ในการช่วยฝึกกำลังพลรวมทั้งการผนวกขีดความสามารถของกองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ กองทัพลิงคโปร์ได้รับการฝึกในสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั่วโลก อีกทั้งฝึกพร้อมกับกำลังรบของประเทศต่างๆ ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในและความเข้มแข็งของกองทัพ รวมทั้งพัฒนามิตรภาพและความเข้าใจ การทูตทหารเป็นสิ่งสำคัญที่สิงคโปร์ได้ปฏิบัติและให้ความสำคัญ กองทัพลิงคโปร์มีขีดความสามารถปฏิบัติการได้ครอบคลุมในทุกย่านปฏิบัติการ ทั้งระดับนานาชาติ การรักษาสันติภาพ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาภัยพิบัติ

กองทัพลิงคโปร์ปฏิบัติกรอย่างใกล้ชิดกับองค์กรภายในประเทศ โดยวิธีบูรณาการเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศความปลอดภัยของประเทศสิงคโปร์ขึ้นอยู่กับแผนการปฏิบัติของทุกๆ ภาคส่วน ในการปกป้องประเทศและการต่อสู้เบ็ดเตล็ด ชาวสิงคโปร์ทุกคนต้องร่วมปกป้องอย่างครอบคลุมทั้งทางด้านการทหาร พลเรือน เศรษฐกิจ และจิตวิทยา

๒. กองทัพบกประเทศเวียดนาม

กองทัพบกเวียดนามไม่ได้มีโครงสร้างการจัดของกองบัญชาการแยกต่างหาก แต่จะอยู่ภายใต้การสั่งการและอำนวยการของกลาโหม เสนาธิการทหาร กรมการเมือง เมื่อตอนเริ่มก่อตั้ง กองทัพประชาชนเวียดนามจะประกอบด้วยกองทัพบกเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทหารราบ

หลังจากที่ได้ก่อตั้งมาแล้ว ๖๕ ปี กองทัพบกเวียดนามได้มีการปรับปรุงพัฒนาโดยตลอดทั้งในด้านโครงสร้างและขีดความสามารถ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองกับความต้องการสถานการณ์ และแบบการสู้รบของสงครามเวียดนาม กองทัพบกเวียดนามประกอบด้วย ๗ ภาคทหาร (Military Regions ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖ และ ๗) และกองบัญชาการกรุงฮานอย, ๖ เหล่าทหาร (ปืนใหญ่, รถถังและยานเกราะ, ช่าง, สื่อสาร, เคมี และรบพิเศษ) และ ๔ กองทัพน้อย (Army Corps) ในแต่ละภาคทหาร กองทัพน้อยและเหล่าทหารนี้ จะมีผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ และนายทหารการเมือง (Commissar) ทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านอำนาจการ การเมือง ส่งกำลังบำรุง กิจการพลเรือน แก่หน่วยขึ้นตรงต่างๆ

ภาคทหารได้จัดตั้งขึ้นตามแนวความคิดทางยุทธศาสตร์และบริเวณพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยหน่วยระดับกองพลและกรมทหารต่างๆ ในสังกัด ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยทหารในระดับจังหวัดและอำเภอ ตลอดจนกองกำลังป้องกันตนเองอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่เขตรับผิดชอบ

กองทัพน้อยจะเป็นหน่วยเคลื่อนที่ขนาดใหญ่ที่สุดของกองทัพก ใช้ในการป้องกันพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ประกอบด้วยกองพลและหน่วยขึ้นตรงต่างๆ เช่นเดียวกัน

เหล่าทหารจะร่วมปฏิบัติการในลักษณะของการปฏิบัติการร่วมและผสมมีหน้าที่ในการฝึก การสนับสนุนทางเทคนิค รวมทั้งให้การฝึกอบรมแก่กำลังพล นายทหาร เจ้าหน้าที่เทคนิคต่างๆ ทั่วทั้งกองทัพประชาชนเวียดนาม โดยแต่ละเหล่าทหารจะมีหน่วยกำลังรบ และโรงเรียนเหล่าสายวิชาการเป็นของตนเอง

กองทัพกเวียดนามจะพร้อมไปด้วยความทันสมัย น้ำหนักเบา และกะทัดรัด เพื่อที่จะมุ่งไปสู่การเป็นหน่วยกำลังรบที่มีขีดความสามารถในการเคลื่อนที่สูง มีอำนาจการจู่โจมและอำนาจการยิงสู้รบได้ในทุกภูมิประเทศ และทุกสภาพภูมิ-อากาศ เหมาะสมกับสงครามสมัยใหม่ที่ได้ผ่านประสบการณ์รบมาอย่างโชกโชนในช่วงสงครามเพื่อเอกราชและปกป้องมาตุภูมิ ซึ่งปฏิบัติการได้สำเร็จอย่างดีเยี่ยม ก่อให้เกิดแบบธรรมเนียมการปฏิบัติที่นายกองสรเสรีญ บรรดาหน่วยทหารต่างๆ ของกองทัพกเหล่านี้จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษของกองทัพประชาชนเวียดนาม

๓. กองทัพบกประเทศอินโดนีเซีย

กองทัพอินโดนีเซียเกิดขึ้นจากการต่อสู้ในช่วงการสร้างชาติและได้พัฒนาขึ้นในสังคมที่มีความหลากหลายตามลักษณะ โครงสร้างทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่กระจายเป็นบริเวณกว้าง โดยเริ่มจากการต่อสู้เพื่อเอกราชภายใต้ชื่อ “People Security Body” ในช่วงแรกของการต่อสู้เพื่อเอกราช กองทัพได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นระยะๆ เช่น กองทัพบกปกป้องประชาชน (People Security Army) และกองทัพกแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (The Army of the Republic of Indonesia)

กองทัพอินโดนีเซีย เป็นหน่วยปฏิบัติงานหลักทางภาคพื้นมีหน้าที่ในการเตรียมกำลังกองทัพ และรับคำสั่งจาก ผบ.ทหารสูงสุดในการนำกำลังทางบกเข้าปฏิบัติการตาม

ได้รับมอบหมาย กำลังประจำการทั้งสิ้นประมาณ ๓๒๘,๐๐๐ นาย ซึ่งนอกเหนือจากภารกิจในการเตรียมกำลัง และป้องกันประเทศแล้ว กองทัพบกอินโดนีเซียยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจอื่นๆ คล้ายคลึงกับกองทัพบกไทย เช่น การช่วยเหลือประชาชน การบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ การสนับสนุนหน่วยงานการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ตลอดจนส่งกำลังสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพและมนุษยธรรมขององค์การสหประชาชาติ

โครงสร้างการใช้กำลังกองทัพบกอินโดนีเซีย : กองทัพ อช. จะประกอบกำลังบนพื้นฐานของการจัดเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศในยามปกติ และใช้กำลังในการป้องกันประเทศได้รอบตัวในยามสงคราม โดยแบ่งการจัดหน่วยเป็นแบบต่างๆ ดังนี้

หน่วยทหารประจำพื้นที่ (Military Area Commands) แบ่งการจัดออกเป็น ๑๓ กองทัพภาค (KODAM – Komando Daerah Militer) มีกำลังพลรวมประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ นาย เป็นหน่วยทหารประจำพื้นที่ที่จะมีกำลังพลประมาณ ๕๐,๐๐๐ นาย ในแต่ละกองทัพภาคจะประกอบด้วยหน่วยระดับจังหวัด (KOREM – Komando Resor Militer) หน่วยระดับอำเภอ (KODIM – Komando District Militer) และหน่วยระดับจังหวัดตำบล (KORAMIL – Komando Rayon Militer) ตามลำดับ โครงสร้างการจัดในแต่ละระดับจะมีส่วนบังคับบัญชา ส่วนกำลังรบ และหน่วยสนับสนุนการรบ เพื่อให้ขีดความสามารถในการสนับสนุนงานทางด้านการรักษาความมั่นคงภายในเป็นหลัก และจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

แนวความคิดในการจัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักการทวิพันธกิจ (ภารกิจทางทหาร และภารกิจที่นอกเหนือจากการปฏิบัติการทางทหาร) โดยมีการจัดหน่วยทหารควบคู่กับพลเรือนที่รับผิดชอบพื้นที่ทางการพัฒนา

หน่วยรบพิเศษ (KOPASSUS – Komando Pasukan Khusus)

หน่วยบัญชาการกำลังสำรองทางยุทธศาสตร์ (KOSTRAD – Komando Strategis Angkatan Darat)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาททหารวิทยาศาสตร์กองทัพบกย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี

๑. บทบาทพื้นฐานของทหารวิทยาศาสตร์

ทหารเคมี หรือที่กองทัพบกไทยเรียกทหารวิทยาศาสตร์ มีภารกิจด้านการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ซึ่งไม่มีเหล่าสายวิทยาการอื่นใดมีความรู้ความชำนาญเท่า จึงมีความสำคัญยิ่ง และมีบทบาทที่จำเป็นต่อความอยู่รอดของทหารเหล่าอื่นในภาวะที่มีภัยคุกคามจากอาวุธ นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี แต่จนทุกวันนี้ยังเข้าใจกันผิดว่าทหารวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ใช้อาวุธ นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ซึ่งปัจจุบันเป็นการกระทำที่ละเมิดความตกลงระหว่างประเทศแบบพหุภาคี (กฎหมายระหว่างประเทศ)

ว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธ นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ข้อเท็จจริงคือ ทหารอากาศ ทหารปืนใหญ่ ทหารราบและทหารม้า เป็นผู้ใช้อาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ทหารวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ให้การสนับสนุนหน่วยต่างๆ ในการป้องกันและลดอันตรายจากอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ของข้าศึก ดังที่กองทัพบกสหรัฐฯ แกลงภารกิจของเหล่าเคมีไว้ว่า “คือการป้องกันกำลังรบและช่วยให้อุปกรณ์ต่อสู้และประสมชัยชนะในภาวะนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี โดยการจัดทำหลักนิยม พัฒนายุทธภัณฑ์ และให้การฝึกศึกษาด้านการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ซึ่งถือเป็นการป้องปรามศัตรูที่มีอาวุธทำลายล้างมวลมนุษย” ประเทศที่มีเหล่าวิทยาศาสตร์จะจัดกำลังไปให้การสนับสนุนหน่วยอื่น โดยแบ่งกำลังพลเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งส่งไปปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายกิจการพิเศษสายวิทยาศาสตร์ในกองอำนาจการ ให้คำแนะนำแก่ฝ่ายเสนาธิการและผู้บังคับหน่วยในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี อีกส่วนหนึ่งจัดเป็นหน่วยทหารวิทยาศาสตร์ทำหน้าที่สนับสนุนการรบ เหล่าเคมีของกองทัพบกสหรัฐฯ ไม่ต้องรับผิดชอบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายเคมี กองทัพบกสหรัฐฯ มอบภาระหน้าที่การวิจัยพัฒนา การสรรหา และการทดสอบยุทธภัณฑ์ให้หน่วยบัญชาการทหารและชีวะเคมี และการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายเคมีให้กองบัญชาการช่วยรบ (Support Command) ระดับต่างๆ เช่น DISCOM, COSCOM, TASCOM

๒. บทบาทใหม่ของทหารวิทยาศาสตร์ไทยหลังภาวะสงครามเย็นสิ้นสุดลง

หลังภาวะสงครามเย็นสิ้นสุด แม้ระดับภัยคุกคามจากการใช้อาวุธ นขค. ในภาวะไม่ปกติจะลดลงมาก แต่อันตรายจากสาร คชรณ. กลับเพิ่มขึ้นในภาวะปกติ ทหารวิทยาศาสตร์ไทยปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับรูปแบบของภัยคุกคามและปัจจัยแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เพื่อคงความมีประโยชน์ต่อกองทัพ สามารถให้ความช่วยเหลือทหาร และพลเรือนได้ เฉกเช่นทหารวิทยาศาสตร์ชาติอื่นในยุคโลกาภิวัตน์ งานในบทบาทใหม่ที่ทหารวิทยาศาสตร์ไทยได้ปฏิบัติแล้วและมีศักยภาพที่จะปฏิบัติได้แต่ยังไม่ได้รับมอบภารกิจ มีดังนี้

๒.๑ บทบาทการรักษความมั่นคงภายใน/บรรเทาสาธารณภัย ทหารวิทยาศาสตร์ปฏิบัติภารกิจเพื่อการรักษาความมั่นคงภายใน โดยให้การสนับสนุนการเตรียมความพร้อมภายในประเทศ (Domestic Preparedness) และ/หรือการบรรเทาสาธารณภัย โดยปฏิบัติไปแล้วดังนี้

จัดกำลังเป็นชุดปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย ให้การสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล ในกรณีที่เป็นการก่อการร้ายสากลหรือสนับสนุนหน่วยราชการอื่นในกรณีที่เป็นการก่อการร้ายหรือการก่ออาชญากรรมธรรมดา เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ในกรณีที่ผู้ก่อการร้ายใช้หรือขู่ว่าจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ภารกิจของทหารวิทยาศาสตร์คือการใช้ความรู้ความสามารถและยุทธภัณฑ์ป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ในการค้นหา พิสูจน์ทราบ ระงับการแพร่กระจาย เคลื่อนย้ายแหล่งกำเนิดการแพร่กระจาย และทำลายล้างพิษ ภายหลังจากที่ควบคุม

ความเสียหายและสถานการณ์ได้แล้ว จะส่งมอบพื้นที่และการควบคุมสถานการณ์ให้หน่วยงานอื่นรับไปดำเนินการต่อไปในขั้นการฟื้นฟูบูรณะ รวมทั้งการเตรียมพร้อมในระดับสูงเมื่อมีแนวโน้มสูงว่าอาจมีการก่อการร้ายในเหตุการณ์สำคัญ เช่น การประชุมกองทุนเงินกู้ระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และกีฬาเอเชียนเกมส์

ให้การสนับสนุนกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ตามแผนเตรียมพร้อมต่อภัยคุกคามจากอาวุธชีวภาพ พ.ศ.2544 ภายใต้วางความร่วมมือกระทรวงกลาโหม-กระทรวงสาธารณสุข ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2544 ด้วยการให้คำปรึกษาในการทำแผนและเตรียมให้การสนับสนุนการปฏิบัติตามแผน

ให้ความรู้สาธารณสุขชนเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่มีการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี และแนวทางการปฏิบัติเมื่อเผชิญอันตราย ในห้วงที่กระแสดการก่อการร้ายด้วยอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี กำลังมาแรง เพื่อลดความตื่นตระหนกและให้ความมั่นใจ โดยผ่านทางสื่อมวลชน โดยอาศัยเวทีการสัมมนา โดยการบรรยายพิเศษให้หน่วยงานตำรวจและรัฐวิสาหกิจด้านการขนส่งมวลชน และให้คำปรึกษาโดยตรงแก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทางการทูตของสถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลของต่างประเทศ

ตรวจสอบและติดตามสถานการณ์ สังเกตการณ์ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และตรวจวิเคราะห์สาร เมื่ออุบัติหรือสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามที่มีสาเหตุจากสารเคมีพิษ เช่น กรณีเพลิงไหม้คลังเก็บสารเคมีทำเรือคลองเตย กรณีเรือบรรทุกสารเคมีอับปางนอกชายฝั่งจังหวัดสมุทรปราการ กรณีพบสารเคมีทำลายพืชที่ถูกฝังไว้ในสนามบินหัวหิน ฯลฯ

๒.๒ บทบาทด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทหารวิทยาศาสตร์ให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านการลดอาวุธ (Disarmament) การควบคุมอาวุธ (arms control) และการไม่แพร่ขยายอาวุธ (Non-Proliferation) เฉพาะที่เกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ตามนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาล โดยจัดกำลังพลผู้เชี่ยวชาญด้านอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ไปร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยราชการอื่น และองค์การระหว่างประเทศ ตามที่ได้รับภารกิจขอ ดังนี้

เป็นผู้แทนกองทัพบกในคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมในต่างประเทศเกี่ยวกับความตกลงพหุภาคีว่าด้วยการห้ามอาวุธเคมีและอาวุธชีวะ

เป็นผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่หน่วยราชการพลเรือนจัดตั้ง เพื่อดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญา/สนธิสัญญาห้ามอาวุธเคมีและห้ามการทดลองนิวเคลียร์

เป็นผู้แทนกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในคณะกรรมการที่หน่วยราชการพลเรือนจัดตั้ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมีและอาวุธชีวะ

เป็นผู้ตรวจอาวุธเคมีของคณะกรรมการพิเศษสหประชาชาติ (United Nations Special Commission-UNSCOM) ในอดีตและคณะกรรมการเฝ้าตรวจพิสุจน์ยืนยัน และตรวจแห่งสหประชาชาติ (United Nations Monitoring, Verification and Inspection Commission-UNMOVIC) ในปัจจุบันเดินทางไปตรวจอาวุธเคมี ณ ประเทศอิรัก เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงหยุดยิงตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ ๖๘๗ (ค.ศ.๑๙๕๑)

๒.๓ บทบาทการรักษาสันติภาพ ทหารวิทยาศาสตร์สามารถให้การสนับสนุนหน่วยทหารที่กองทัพบงส่งไปปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ในกรณีที่ฝ่ายข่าวและฝ่ายยุทธการประเมินว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีภัยคุกคามจากอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ในรูปของอาวุธที่ถูกละทิ้งหรือจากการถูกโจมตีหรืออันตรายจากสารพิษทางอุตสาหกรรม ทหารวิทยาศาสตร์จะฝึกอบรมกำลังพลของหน่วยปฏิบัติการก่อนออกเดินทาง และจัดกำลังสมทบหน่วยปฏิบัติการหากได้รับคำสั่ง เพื่อรับผิดชอบความปลอดภัยในกรณีมีอันตรายที่เกิดจากอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี/สารเคมี ชีวะ กัมมันตรังสี และทำการฝึกอบรมทวนให้กำลังพลของหน่วยปฏิบัติการระหว่างปฏิบัติการกิจในต่างประเทศ ดังเหตุการณ์จริงที่ทหารต่างชาติเผชิญมาแล้วในอิรัก บอสเนีย-เฮอเซโกวีนา โคอโซโว และอัฟกานิสถาน ซึ่งมีการจัดหน่วยทหารวิทยาศาสตร์สมทบไปด้วย ทหารไทยยังไม่เคยต้องเผชิญภัยคุกคามเช่นนี้ในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในอดีตและปัจจุบัน แต่ในพื้นที่ปฏิบัติการแห่งใหม่ในอนาคตไม่แน่ว่าขึ้นอยู่กับความแม่นยำของข่าวและการประเมินสถานการณ์ก่อนกองกำลังออกเดินทาง กองทัพบงไม่ควรมองข้ามความสำคัญของทหารวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความปลอดภัยในชีวิตของทหารเหล่าอื่นที่ถูกส่งไปปฏิบัติการกิจนอกประเทศ

ถึงแม้ว่านิวเคลียร์ ชีวะ เคมี จะไม่ใช่ระบบปฏิบัติการในสนามรบ แต่เป็นสถานะของการสงคราม อย่างไรก็ตามหน่วยก็ต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่องภายใต้สถานะที่อาจมีการใช้นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการใช้อาวุธเหล่านั้นแล้ว นอกจากนั้นควรรู้เทคนิคที่จะบรรเทาภัย มาใช้เพื่อความอยู่รอด ข้อพิจารณาในการใช้อาวุธนิวเคลียร์และเคมี จะอยู่ที่การแยกการปฏิบัติในระยะใกล้และทำลาย เปลี่ยนทิศทาง หรือหยุดกำลังระลอกติดตามข้าศึก เพื่อเปิดโอกาสให้การรุกได้ กองร้อยปฏิบัติการเคมี (ทบ.สหรัฐฯ) มีบทบาทในการลดประสิทธิภาพของอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมีของข้าศึก การปฏิบัติโดยทั่วไปของหน่วยนี้ก็คือ การสำรวจ การสร้างควัน หน่วยนี้มีนายทหารปฏิบัติการเคมี และฝ่ายอำนวยการอยู่ในอัตราการจัดกำลังพลและยุทธ โธปกรณ์ (อจย.) นายทหารปฏิบัติการเคมีเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะต่อ ผบ.พล. เกี่ยวกับวิธีการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี การสร้างฉากรกควัน การทำม่านเพลิง การลาดตระเวนเฝ้าตรวจ การล้างพิษและการใช้อาวุธเคมี เป็นผู้ประเมินค่าความเสียหายจากการระเบิดของนิวเคลียร์

คาดคะเนการตกผลึกของตะกอนกัมมันตรังสี และปฏิบัติการแจ้งเตือน และรายงานเกี่ยวกับนิวเคลียร์
ซีวะ เคมีไปยังที่บัญชาการหลัก ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๓. บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการรบบตามแบบ

กองพลทหารราบ ไม่มีกองร้อยวิทยาศาสตร์ในอัตรา แต่เมื่อต้องการก็สามารถขอรับ
การสนับสนุนกองวิทยาศาสตร์ที่ ๑ จากกองทัพบกให้การสนับสนุน ดังนี้

๓.๑ การสนับสนุนการรบ

๓.๑.๑ การลาดตระเวนนิวเคลียร์ ซีวะ เคมี เพื่อตรวจหา พิสูจน์ทราบ
เก็บตัวอย่างฝ้าตรวจ เพื่อยืนยันหรือปฏิเสธว่าพื้นที่เป็นพิษหรือไม่เป็นพิษ

๓.๑.๒ การทำควัน เป็นหน่วยบริการการทำควันกำบัง ให้หน่วยดำเนินกล
ยุทธ์ในการเข้าตี ตั้งรับ ร่นถอย

๓.๑.๓ การทำลายล้างพิษ มีหน้าที่ในการทำลายล้างพิษพื้นที่เพื่อเปิดเส้น
หลักการส่งกำลังบำรุง บริการทำลายล้างพิษพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินกลยุทธ์ เป็นหน่วย
ให้บริการ การทำลายล้างพิษยุทธโปกรณ์บางส่วนแก่หน่วยดำเนินกลยุทธ์ เพื่อให้หน่วยดำเนินกลยุทธ์
และเป็นหน่วยให้บริการทำลายล้างพิษขั้นสมบูรณ์แก่กำลังพลและยุทธโปกรณ์ เพื่อฟื้นฟูหน่วย
ให้กลับสู่ภาวะปกติ

๓.๒ การสนับสนุนการช่วยรบ

ในสนามรบทหารวิทยาศาสตร์ มีบทบาทดังนี้

๓.๒.๑ การส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภทที่ ๒,๔ และ สิ่งอุปกรณ์ประเภทที่ ๕
สายวิทยาศาสตร์ และการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์ประเภทที่ ๒,๔ และ สิ่งอุปกรณ์ประเภทที่ ๕
สายวิทยาศาสตร์ในระดับต่างๆ

๓.๒.๒ หน่วยสนับสนุนทั่วไปผ่านหน่วยงานสายวิทยาศาสตร์ที่บรรจุในส่วนต่างๆ
ของกองบัญชาการช่วยรบ คือ ศูนย์ควบคุมการส่งกำลังบำรุง, กองพันซ่อมบำรุง และกองพันส่งกำลัง
และบริการ

๓.๒.๓ หน่วยสนับสนุนโดยตรง ผ่านทางกรมสนับสนุนกองพล ซึ่งมีกองพล
ทหารราบที่ ๕ และกองพลทหารราบที่ ๑๕ ที่กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่สายวิทยาศาสตร์ไว้ในอัตรา

๓.๒.๔ การบริการนิวเคลียร์ ซีวะ เคมี มีหน้าที่ในการให้บริการทำลายล้าง
พิษอย่างจำกัด ให้การบริการข้อมูลข่าวสารนิวเคลียร์ ซีวะ เคมีในพื้นที่สนับสนุน และให้
คำแนะนำในการป้องกันนิวเคลียร์ ซีวะ เคมี แก่หน่วยต่างๆ โดยผ่านทางตอนปฏิบัติการทาง
วิทยาศาสตร์ กองร้อยบริการสนาม กองพันส่งกำลังและบริการ กองบัญชาการช่วยรบ

๔. บทบาททหาวทยาสาตร์ในการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม

๔.๑ บทบาทการป้องกันเคมี ชีวะ รั้งสี นิวเคลียร์เป็นบุคคลให้กับกำลังพลของกองทัพบก

โดยทหาวทยาสาตร์ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ จึงต้องรับหน้าที่หาทางผลักดันให้กำลังพลของกองทัพบกมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางด้านนิวเคลียร์ ชีวะเคมี การใช้ยุทธโธปกรณ์ป้องกัน การแจ้งสัญญาณเตือนภัย, การทำลายล้างพิษบุคคล เป็นต้น เพื่อให้กำลังพลมีความอยู่รอดภายใต้สภาวะวิกฤตด้านเคมี ชีวะ รั้งสี นิวเคลียร์ แม้ว่าจะมีการเปิดการศึกษาในหลักสูตรของโรงเรียนทหาวทยาสาตร์ทหารบกอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่บรรลุผลทั้งปริมาณและคุณภาพอีกทั้งกองทัพบก โดยศูนย์การทหารราบได้กำหนดคู่มือการฝึกเพื่อทดสอบมาตรฐานสำหรับทดสอบกำลังพลในระดับ พลทหารและสิบตรีกองประจำการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี เป็นบุคคลไว้แล้วก็ตาม ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับกำลังพลของกองทัพบก จึงควรจัดให้มีการบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอนใน โรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการให้เน้นความสำคัญกับการป้องกัน เคมี ชีวะ รั้งสี นิวเคลียร์ให้เป็นรูปธรรม อีกทั้งเพื่อเป็นการประกันความพร้อม เห็นควรเสนอผลักดันให้กองทัพบกกำหนดให้หน่วยระดับกองพัน หรือเทียบเท่ามีนายทหารรับผิดชอบการป้องกัน นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี เป็นบุคคล ลักษณะเดียวกับนายทหารกำกับการณ์เชิงคู มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม กำกับดูแล แนะนำ เกี่ยวกับการป้องกันนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี เป็นบุคคลของหน่วย สำหรับนายทหารดังกล่าวจะได้รับการฝึกอบรม หรือเข้ารับการศึกษาตามที่โรงเรียนทหาวทยาสาตร์ทหารบกจัดหลักสูตรให้

๔.๒ บทบาทการต่อต้านการก่อการร้ายด้านเคมี ชีวะ รั้งสี นิวเคลียร์

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การก่อการร้ายมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้จากการขัดแย้งระดับต่ำ และการเรียกร้องของกลุ่มก่อการร้ายที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น จึงถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญและมีลำดับความเร่งด่วนลำดับต้นๆ โดยการจัดหน่วยปฏิบัติการทหาวทยาสาตร์เข้าเผชิญเหตุเกี่ยวกับการค้นหา พิสูจน์ทราบ เก็บตัวอย่าง นำส่งวัตถุพยานและทำลายล้างพิษ สำหรับบทบาทการต่อต้านการก่อการร้าย ที่ผ่านมามีข้อขัดข้องทั้งด้านกำลังพลและยุทธโธปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน การปฏิบัติ จึงควรกำหนดกรอบการจัดและการใช้กำลังพลของหน่วยทหาวทยาสาตร์สำหรับการต่อต้านการก่อการร้ายเป็นการเฉพาะ เพิ่มการสนับสนุนยุทธโธปกรณ์ที่มีความจำเป็นและสิ่งอำนวยความสะดวกกรณีเร่งด่วน เช่น ยานพาหนะปฏิบัติการซึ่งในการปฏิบัติส่วนใหญ่ จะมีการจัดเป็นรูปขบวนร่วมกับหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายอื่น ไม่ว่าจะเป็นชุดโจมตีหรือชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด ทำให้มีผลกระทบต่อปฏิบัติการร่วมอยู่เสมอ สำหรับการจ้ดกำลังพลเป็นการเฉพาะนั้น ให้พิจารณามุ่งเน้นกำลังพลที่มีขีดความสามารถ มีความรู้และความเข้าใจใน

การปฏิบัติการ ตลอดจนได้รับการฝึกฝนและทดสอบประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้การสนับสนุนค่าตอบแทนในลักษณะค่าจ้างอัตราสำหรับกำลังพลที่สมควรจะได้รับตามแต่กรณี

๔.๓ บทบาทการบรรเทาสาธารณภัยด้านเคมี ชีวะ รัังสี นิวเคลียร์

สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา การขยายตัวด้านอุตสาหกรรมมีอัตราสูงแบบก้าวกระโดด ทำให้การใช้สารเคมีสำหรับเป็นวัตถุดิบ ในการผลิต เกิดผลอันตรายทั้งจากการเก็บรักษาหรือการกำจัดวัสดุเหลือจากการผลิตอย่างขาดความรับผิดชอบ โดยปกติการบรรเทาสาธารณภัยเป็นการปฏิบัติที่มีหน่วยงานข้าราชการพลเรือนรับผิดชอบเฉพาะแต่ละด้านอย่างชัดเจน เช่น กรมบรรเทาสาธารณภัย กรมควบคุมโรค กรมควบคุมมลพิษหรือสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นต้น หน่วยทหารวิทยาศาสตร์ มีบทบาทในการบรรเทาสาธารณภัยด้านนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ได้โดยเป็นหน่วยสนับสนุนหน่วยงานหลักดังกล่าวข้างต้น ตามขีดความสามารถ ทั้งในการร่วมแก้ไขสถานการณ์ ในภาคส่วนการบริหารเหตุการณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ (นักวิทยาศาสตร์) และในภาคส่วนการปฏิบัติ หน่วยทหารวิทยาศาสตร์สามารถควบคุมพื้นที่ที่เกิดเหตุ ตลอดจนการทำลายล้างพิษเป็นส่วนรวม โดยดำรงการปฏิบัติและวางแผนร่วมกับภาคเอกชนอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้สืบเนื่องจากถ้าเกิดอุบัติเหตุ จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในการแก้ไขฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องและจำนวนมาก จึงควรมีการกำหนดกรอบการปฏิบัติทั้งส่วนบริหารเหตุการณ์ และหน่วยปฏิบัติการ พร้อมกับจัดทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบในรายละเอียดในด้านต่างๆ เช่น การจัดทำฐานข้อมูล การจัดเก็บสารเคมี สารรังสี การสนับสนุนเครื่องป้องกัน หรืออุปกรณ์เผชิญเหตุ รวมถึงกำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบ และทุกโอกาสที่สามารถดำเนินการได้

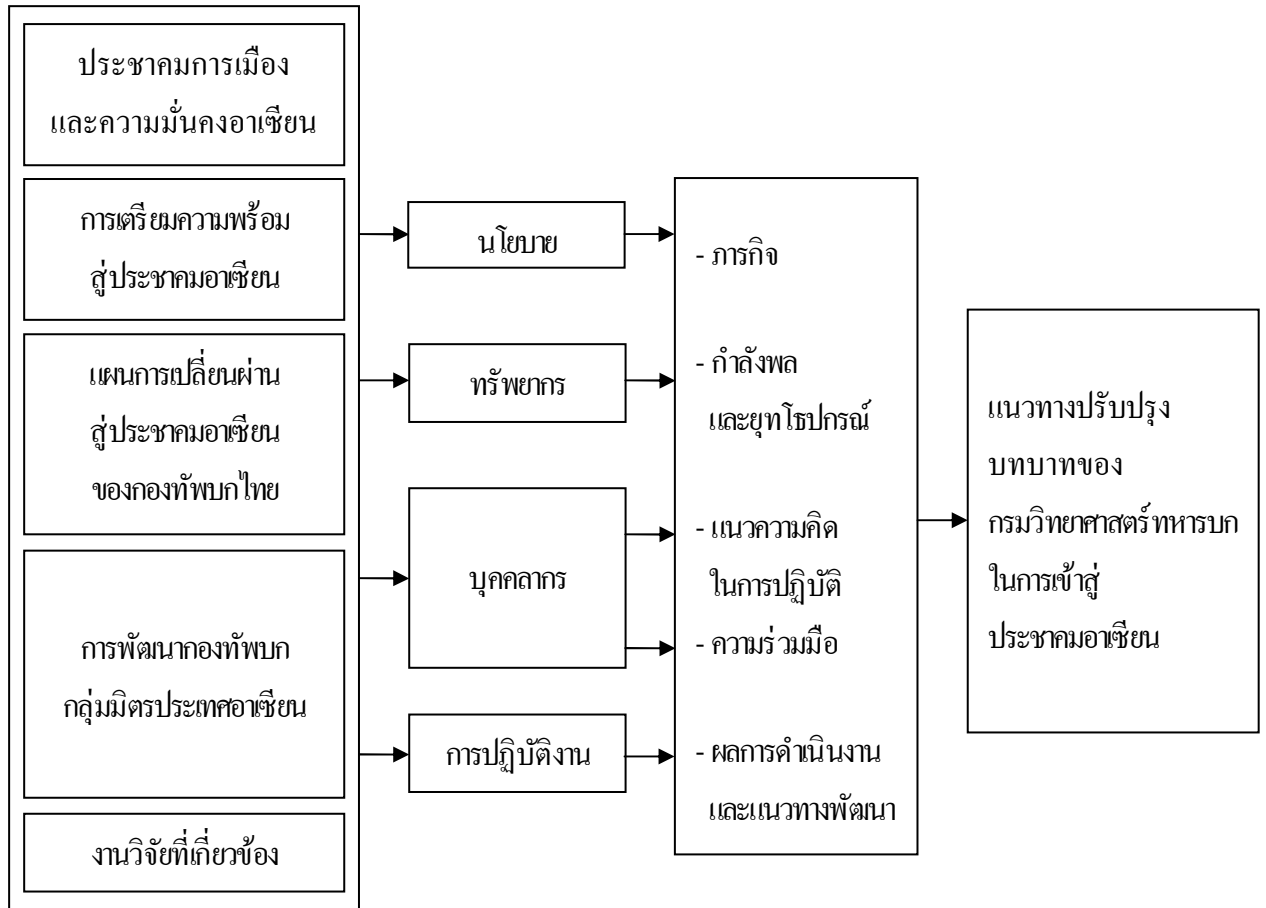
๔.๔ บทบาทการปราบจลาจล

หน่วยทหารวิทยาศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปราบจลาจล ในระดับการควบคุมฝูงชนหรือการสลายฝูงชน หน่วยทหารสลายฝูงชนเมื่อเข้าปฏิบัติจำเป็นต้องใช้สิ่งอุปกรณ์ป้องกันสารแก๊สน้ำตา ที่จะนำมา ใช้ในการปฏิบัติการ ทหารวิทยาศาสตร์จึงน่าจะมียบทบาทในลักษณะเป็นหน่วยสนับสนุนหน่วยปฏิบัติการ โดยการจัดชุดตรวจสภาพและซ่อมบำรุงหน้ากากป้องกันเคมี ชีวะ พร้อมทั้งจัดการฝึกความเชื่อมั่นในการใช้หน้ากากป้องกันเคมี ชีวะ และการใช้ สป.๕ แก๊สน้ำตา หรือเครื่องกระจายสารควบคุมการจลาจล เพื่อให้หน่วยปฏิบัติการเกิดความพร้อมและความมั่นใจ สำหรับการเข้าปฏิบัติการสลายฝูงชนและในสถานการณ์ขึ้นวิกฤต ทหารวิทยาศาสตร์ สามารถจัดชุดควบคุมและสลายฝูงชน สนับสนุนการป้องกันพื้นที่กองบัญชาการ กองทัพบกได้ด้วยการจัดในลักษณะการจัดเฉพาะกิจ ทั้งนี้เนื่องจากทหารวิทยาศาสตร์มีขีดความสามารถในการใช้ยุทธโปกรณ์ป้องกันสิ่งอุปกรณ์ ๕ แก๊สน้ำตา และเครื่องกระจายสารควบคุมการจลาจลได้ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการฝึกและซักซ้อมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้รับการแบ่งมอบพื้นที่ในความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

๔.๕ บทบาทด้านอื่นซึ่งเป็นภารกิจพิเศษ

การสนับสนุนการดำเนินงานใน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การผลิตหญ้าแฝก ด้วยวิธีเพาะเนื้อเยื่อพืชเพื่อแจกจ่ายให้หน่วยต่างๆ การผลิตและจุดพลุและดอกไม้เพลิงเพื่อการเฉลิมฉลองในรัฐพิธีและในโอกาสพิเศษ การดำเนินการโรงงานผลิตน้ำดื่มของกองทัพบก การสนับสนุนผู้ตรวจอาวุธอาณูภาพทำลายล้างสูงตามที่องค์การสหประชาชาติร้องขอผ่านรัฐบาลไทย การสนับสนุนนักวิชาการช่วยเหลือหน่วยราชการพลเรือน ในการจัดทำนโยบายแผนแม่บทแผนเผชิญเหตุ และการจัดการฝึก เกี่ยวกับภัยจากสารเคมี เชื้อโรค วัสดุนิวเคลียร์ และสารกัมมันตรังสี และในการจัดทำและทบทวนมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ที่เกี่ยวกับสารเคมี (การปฏิบัติภารกิจอื่นทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม) การจัดนักวิชาการช่วยเหลือหน่วยราชการพลเรือนที่เป็นศูนย์ประสานงานแห่งปี ในการดำเนินการตามพันธกรณีของความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศ ว่าด้วยการห้ามอาวุธนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี และการถวายนามปลอดภัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ พระราชอาคันตุกะ และบุคคลสำคัญที่เป็นแขกของรัฐบาล ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

แนวคิดในการวิจัย

สรุป

๑. แนวคิดที่ได้คือ สามารถกำหนดองค์ความรู้ในการดำเนินการโดยทั่วไป และเฉพาะด้านของบทบาทกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

๒. ประเด็นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทาง ปรับปรุงบทบาทกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก โดยเฉพาะภารกิจทหารวิทยาศาสตร์ โดยนำการปฏิบัติภารกิจในอดีต และการปฏิบัติภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของมิตรประเทศอาเซียนบางประเทศที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการได้ครอบคลุมทุกย่านปฏิบัติการ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ฯ มาเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางปรับปรุงที่เหมาะสม

บทที่ ๓

บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันและอนาคต

การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบกตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของการมีบทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติการร่วมบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอาเซียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหาภัยคุกคามด้าน เคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ต่ออาเซียน

WMD คือคำเรียกรวมๆ ของอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction) ซึ่งประกอบด้วย อาวุธ ๓ ประเภท ได้แก่ อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธเคมี เหตุผลที่อาวุธทั้ง ๓ ประเภทเหล่านี้ จัดให้เป็น WMD ก็เนื่องมาจากอำนาจการทำลายล้างชีวิตผู้คนได้จำนวนมากและสามารถสร้างผลกระทบอย่างมากมาย ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม สภาวะแวดล้อม และจิตวิทยา ด้วยการใช้อาวุธดังกล่าวเพียง ๑ ครั้ง และด้วยระดับความรุนแรง และผลกระทบของ WMD ที่มีได้จำกัดเฉพาะในสนามรบหรือทหาร แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อชีวิตพลเรือน สิ่งก่อสร้าง สภาพบ้านเมือง และสภาวะแวดล้อมในวงกว้าง อาวุธเหล่านี้จึงถือเป็นอาวุธที่ร้ายแรงและมีผลทางยุทธศาสตร์ที่แตกต่างจากอาวุธตามแบบโดยทั่วไป การสะสมอาวุธเหล่านี้จึงเป็นการสร้างบรรยากาศของความหวาดระแวงระหว่างกันว่าจะมีการใช้อาวุธร้ายแรงพวกนี้ต่อกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการบั่นทอนความพยายามในการส่งเสริมเสถียรภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ ประชาคมระหว่างประเทศจึงมีความพยายามที่จะ “จำกัด” และ “กำจัด” อาวุธเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป

ในระดับระหว่างประเทศ ได้มีการจัดทำตราสารที่เป็นพื้นฐานหลักเพื่อ “จำกัด” และ “กำจัด” WMD ทั้ง ๓ ประเภท ได้แก่ สนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons: NPT) อนุสัญญาห้ามอาวุธชีวภาพ (Biological Weapons Convention: BWC) และอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี (Chemical Weapons Convention: CWC) นอกจากนี้ยังมีตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีกมากมายในเรื่องนี้

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เกี่ยวกับ WMD เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการลด และไม่แพร่ขยายอาวุธ ซึ่งเป็นประเด็นความมั่นคงรูปแบบเดิม (traditional security issue) และจัดว่าเป็น

ประเด็น “hard security” รวมทั้งมิได้เป็นประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวลของประเทศในภูมิภาคนี้มากเท่ากับภูมิภาคอื่นจึงมิได้รับความสนใจมากนัก เมื่อเทียบกับประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อประเทศในอาเซียนโดยตรง อาทิ ปัญหาภัยพิบัติ การโยกย้ายถิ่นฐาน หรืออาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากประเทศในอาเซียนไม่เคยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงโดยตรงจากการใช้ WMD กอปรกับปัจจุบัน ประเทศในอาเซียนมิได้มีความขัดแย้งทางการเมืองที่ลึกซึ้ง และรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ ดังเช่นในภูมิภาคตะวันออกกลาง ทำให้ต้องมีการสะสมอาวุธร้ายแรงเพื่อเป็นการป้องปราม (Deterrence) ระหว่างกัน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอาเซียนมุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในสาขาต่างๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศในภูมิภาค การรับรู้ถึงภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เกิดจาก WMD จึงมีไม่มากและไม่ชัดเจน และความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศในอาเซียนจึงมุ่งไปที่ประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security Issues) มากกว่า

แม้ว่าภัยคุกคามจาก WMD ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะไม่เห็นเด่นชัด แต่การดำเนินการในเรื่องนี้ระดับภูมิภาคก็มิใช่จะไม่มีเสียทีเดียว อันที่จริงแล้วประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้และมีการดำเนินการที่ก้าวหน้า ดังจะเห็นได้จากการจัดทำสนธิสัญญาว่าด้วยเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the South East Asia Nuclear Weapons Free Zone) เมื่อปี ๒๕๓๘ และการจัดทำกฎบัตรอาเซียนซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยระบุในข้อ ๑ อย่างชัดเจนว่า เป้าหมายประการหนึ่งของอาเซียนคือ “การรักษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ และปลอดจากอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงอื่นๆ”

กฎบัตรอาเซียนที่กำหนดให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และปลอดจากอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงอื่นๆ อาจนำไปสู่คำถามว่าปัจจุบัน ภูมิภาคของเราเป็นเขตปลอด WMD อย่างแท้จริงแล้วหรือยัง หลักเกณฑ์ที่ง่ายและชัดเจนที่สุดในการตอบคำถามนี้ได้แก่ สถานะการเป็นภาคีตราสารระหว่างประเทศข้างต้นทั้ง ๓ ฉบับ ของประเทศในอาเซียน ซึ่งขณะนี้ทุกประเทศในภูมิภาคนี้ได้เข้าเป็นภาคี NPT, BWC และ CWC แล้วทั้งหมด เหลือเพียงเมียนมาร์ที่ลงนาม BWC และ CWC แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน ซึ่งหมายความว่าเมียนมาร์ยังมีได้เป็นภาคีของ BWC และ CWC ดังนั้น กลไกตรวจสอบภายใต้อนุสัญญาทั้ง ๒ ฉบับ จึงไม่สามารถบังคับใช้กับเมียนมาร์ได้ อย่างไรก็ดี การที่ทุกประเทศในอาเซียนยอมรับ และรับรองกฎบัตรอาเซียน ซึ่งระบุเรื่องเขตปลอด WMD อย่างชัดเจนในข้อ ๑ ก็แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นทางการเมืองของประเทศในอาเซียนที่จะรักษาให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตปลอด WMD ซึ่งทำให้ความเป็นไปได้เกี่ยวกับภัยคุกคามจากการแพร่ขยาย WMD ในอาเซียนมีอยู่น้อยมาก

การดำเนินการที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกฎบัตรอาเซียนในเรื่องเขตปลอด WMD ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นสากล (Universalization) ของตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยในปัจจุบันมีเพียง NPT เท่านั้นที่มีความเป็นสากลในภูมิภาค ซึ่งหมายความว่าทุกประเทศต้องจัดทำความตกลงพิทักษ์ความปลอดภัยทางนิวเคลียร์ (Comprehensive Safeguards Agreement) กับทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบว่า กิจกรรมทางนิวเคลียร์ที่แต่ละประเทศดำเนินการจะไม่ถูกดัดแปลงไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหาร สำหรับ BWC และ CWC นั้น ยังขาดเมียนมาร์ที่ยังมิได้เป็นภาคีอย่างสมบูรณ์ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น อย่างไรก็ตาม นอกจากตราสารระหว่างประเทศทั้ง ๓ ฉบับข้างต้นแล้ว ปัจจุบันยังมีตราสารอีก ๒ ฉบับที่สำคัญ ได้แก่ สนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty: CTBT) และพิธีสารเพิ่มเติมแนบท้ายความตกลงพิทักษ์ความปลอดภัยทางนิวเคลียร์กับ IAEA (Additional Protocol to Safeguards Agreement) ซึ่งกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อให้ IAEA สามารถเข้ามาตรวจสอบกิจกรรมทางนิวเคลียร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้สำหรับ CTBT และ Additional Protocol นั้น ยังมีบางประเทศในอาเซียนยังมิได้ให้สัตยาบันหรือยังมิได้จัดทำรวมทั้งไทย

ตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ WMD มักจะมีกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคี (verification) โดยให้องค์กรที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งในส่วนของอาวุธนิวเคลียร์ นอกจากจะมี IAEA เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีของ NPT แล้ว ยังมีคณะกรรมการเตรียมการสำหรับองค์การสนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty Organization: CTBTO Prep Com) เพื่อเฝ้าระวังและตรวจจับการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ทั่วโลก และในกรณีของอาวุธเคมี ก็ได้มีการจัดตั้งองค์การห้ามอาวุธเคมี (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons: OPCW) เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีของ CWC สำหรับอาวุธชีวภาพนั้น แม้ว่าจะยังไม่มีหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตาม BWC ดังเช่นกรณีของอาวุธนิวเคลียร์และอาวุธเคมี แต่ก็มีการจัดตั้งหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติตามพันธกรณี (Implementation Support Unit) และมีการจัดทำรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ BWC ของรัฐภาคี เพื่อเป็นมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ดังนั้น ความเป็นสากลของตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะช่วยส่งเสริมเป้าหมายการเป็นเขตปลอด WMD ของอาเซียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๓ - ๑ แสดงสถานะการจัดทำและการเป็นภาคีตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ WMD

Country	NPT	BWC	CWC	CTBT	Additional Protocol
บรูไน	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน	ยังไม่ได้จัดทำ
กัมพูชา	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ยังไม่ได้จัดทำ
อินโดนีเซีย	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 29 กันยายน 2543
ลาว	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ยังไม่ได้จัดทำ
มาเลเซีย	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน
เมียนมาร์	ภาคี	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน	ยังไม่ได้จัดทำ
ฟิลิปปินส์	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2553
สิงคโปร์	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2551
ไทย	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน
เวียดนาม	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ภาคี	ลงนามแต่ ยังไม่ให้สัตยาบัน

ที่มา : ฉัตรวดี จินดาวงษ์. “อาเซียนกับการเป็นเขตปลอด”, ASEAN Highlight 2011. ๒๕๕๔.

หน้า ๓.

บางคนอาจมีคำถามในใจว่า การเป็นเขตปลอด WMD มีความสำคัญอย่างไรกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเมื่อภัยคุกคามจาก WMD ในภูมิภาคนี้ยังไม่เห็นเด่นชัด ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น WMD มีสถานะเชิงยุทธศาสตร์ต่างจากอาวุธตามแบบโดยทั่วไป ดังนั้น การไม่มีหรือการปลอดจาก WMD ในภูมิภาค จึงเป็นมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจที่สำคัญระหว่างประเทศ

ในภูมิภาคและกับประเทศนอกภูมิภาค ซึ่งช่วยส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาคในภาพรวม และเพื่อให้เห็นประเด็นในเรื่องนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอยกตัวอย่างภูมิภาคอื่นที่ไม่เป็นเขตปลอด WMD ได้แก่ เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเกาหลีเหนือได้ถอนตัวจาก NPT และไม่เป็นภาคีทั้ง BWC และ CWC และตะวันออกกลาง ซึ่งอิสราเอลไม่เป็นภาคีตราสารระหว่างประเทศด้าน WMD ใดๆ เลย กอปรกับอิหร่านก็ยังคงเป็นที่ต้องสงสัยของหลายประเทศว่าปฏิบัติตามพันธกรณี NPT ด้านการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์อย่างแท้จริงหรือไม่ ซึ่งข้อสงสัยเกี่ยวกับการมี WMD ในครอบครอง หรือความพยายามแสวงหา WMD ของบางประเทศในทั้งสองภูมิภาคข้างต้นมีส่วนทำให้เพิ่มความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัด ตามที่เราได้รับทราบจากการรายงานข่าวต่าง ๆ นอกจากนี้ การไม่มีหรือการปลอดจาก WMD ในภูมิภาคย่อมหมายถึงโอกาสที่กลุ่มบุคคลไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ก่อการร้าย จะเข้าถึงอาวุธร้ายแรงเหล่านี้ลดน้อยลงไปด้วยอย่างมาก

แม้ว่าปัจจุบัน โอกาสที่จะมีการใช้ WMD ในการทำสงครามตามแบบจะลดลงมาก แต่ก็ยังปรากฏว่ามีข้อห่วงกังวลของนานาประเทศเกี่ยวกับการแพร่ขยาย WMD อยู่ในโลก และแม้ว่าภัยคุกคามจากการแพร่ขยาย WMD จะอยู่ในภูมิภาคอื่น และอาจมิได้ส่งผลกระทบต่ออาเซียนโดยตรง แต่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน ผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกย่อมส่งผลกระทบต่อภูมิภาคของเราไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น การดำเนินการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในฐานะที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตปลอด WMD ได้แก่ การป้องกันมิให้ภูมิภาคของเราเป็นทางผ่านของวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับ WMD ไปยังประเทศที่เป็นข้อห่วงกังวลด้านการแพร่ขยายอาวุธหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ และประเทศในอาเซียน โดยเฉพาะประเทศที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งในภูมิภาค ควรมีมาตรการป้องกันในเรื่องนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงว่าอาเซียนกำลังมีความพยายามที่จะส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาคเพื่อให้การคมนาคมขนส่งในภูมิภาคสะดวก และง่ายมากยิ่งขึ้น เพื่อมิให้ความพยายามในเรื่องนี้กลายเป็นช่องว่างที่นำไปสู่การแพร่ขยาย WMD และเพื่อให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้บรรลุความเป็นเขตปลอด WMD อย่างแท้จริงและมีความหมาย

บทบาททหารวิทยาศาสตร์ของกองทัพบกในการบรรเทาภัยพิบัติภายใต้บริบทประชาคมความมั่นคงอาเซียน

บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการกิจการบรรเทาภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องจะเป็นภัยที่เกิดจากสารเคมี และวัตถุอันตราย (Disaster Caused by Hazardous Chemical and Materials) ซึ่งหมายถึงภัยที่เกิดจากสารเคมีพิษ และวัตถุอันตรายรั่วไหล เพลิงไหม้ และการระเบิดซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานที่

ที่มีการเก็บการใช้ การบรรจุ และการขนส่งทั้งเคลื่อนที่ได้และไม่ได้ และอาวุธชีวภาพ (บทที่ ๑๓ แผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗) และในบริบทประชาคมอาเซียนจัดเป็นภัยพิบัติฉุกเฉิน (Disaster Emergency) ซึ่งหมายถึงสถานการณ์ที่ภาคีประกาศว่าไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ (AADMER)

บทบาท และหน้าที่ในการบรรเทาภัยพิบัติฉุกเฉินจากสารเคมี และวัตถุอันตราย การป้องกัน (Prevention) และลดผลกระทบ (Mitigation) มีหน้าที่

๑. รวบรวมข้อมูลประเมินความเสี่ยงภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย รวมทั้งศึกษาวิธีลดผลกระทบเพื่อนำไปกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก

๒. ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงสารเคมี และวัตถุอันตราย

๓. ศึกษาแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในเรื่องมาตราส่วน และรายละเอียดของแผนที่ โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก

๔. จัดทำฐานข้อมูลกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การกู้ชีพกู้ภัย เพื่อให้พร้อมติดต่อกันทันทีเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก

๕. ระบบเครือข่ายฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสารเคมี และวัตถุอันตราย ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) มีหน้าที่

๑. ฝึกอบรมการปฏิบัติการกู้ภัยทั้งในและนอกที่ตั้ง เข้าร่วมอบรมเรื่องการบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยพลเรือน รวมทั้งร่วมฝึกกับหน่วยพลเรือน และกองกำลังบรรเทาสาธารณภัยอาเซียน

๒. จัดทำบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวัตถุอันตราย และสารเคมี หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. ศึกษาแผนปฏิบัติการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากสารเคมี และวัตถุอันตรายแบบบูรณาการในระดับชาติให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนแม่บท และหรือแผนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยประสานข้อมูลกับหน่วยงานหลัก

๔. จัดเตรียมเครื่องจักร เครื่องมือ ยานพาหนะ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย เพื่อนำไปใช้ได้ทันทีในกรณีที่เกิดภัย

๕. จัดเตรียมระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรองที่จำเป็นพร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสารให้เพียงพอ และใช้งานได้ตลอดเวลา

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ปฏิบัติสนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี เพื่อร่วมระงับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็ว หรือลดความรุนแรงของภัยพิบัติ โดยการจัดชุดปฏิบัติการวิทยาศาสตร์สนับสนุนการกู้ภัยสารเคมีเข้าพื้นที่ที่เกิดเหตุ ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ทราบเพื่อหาขอบเขตความเป็นพิษของพื้นที่ที่เกิดเหตุ และกำหนดขอบเขตความเป็นพิษ (Hot Zone, Warm Zone) ค้นหาตำแหน่งวัตถุต้องสงสัย และดำเนินการกู้ภัยตามหลักวิชาการ

การจัดการหลังเกิดภัย การฟื้นฟูบูรณะ (Rehabilitation) เพื่อบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัยโดยเร็ว ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ และเพื่อฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว โดยการทำลายล้างพิษสารพิษที่ตกค้างในพื้นที่ และผู้ประสบภัยที่เป็นพิษด้วยการกั้นเขตหน้า ที่ทำลายล้างพิษ จัดตั้งสถานีทำลายล้างพิษ ทั้งบุคคล และพื้นที่

ในกรณีที่ภัยพิบัติมีความรุนแรงอย่างร้ายแรงยิ่ง และเกินขีดความสามารถที่ประเทศไทย หรือกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนของประเทศใดประเทศหนึ่งจะรับมือได้ จนรัฐบาลได้ร้องขอความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านทาง AHA Center หรือ องค์การระหว่างประเทศ ส่วนของประเทศไทย สบภ.ทท. (ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการกองทัพไทย) ทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร (Civil Military Operation Center : CMOC) ตามกฎเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติสากล อาทิ AADMER Oslo และ/หรือ SASOP เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินการทุกขั้นตอนจะต้องรายงานให้ สบภ.ทท. (ฝกร.สบภ.ทท.) ทราบโดยทันทีเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการบรรเทาภัยพิบัติของกองทัพบกมิตรประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเฉพาะกองทัพบกประเทศที่มีศักยภาพสูงในทุกย่านปฏิบัติการ (ประเทศสิงคโปร์)

ประเทศสิงคโปร์

จากเหตุการณ์ที่อิรักโจมตีอิหร่านด้วยสารเคมี และสารชีวภาพโดยโจมตีเป้าหมายในเมือง และการก่อการร้ายด้วยสารเคมี สารประสาท (ซาริน) ที่สถานีรถไฟใต้ดิน กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๕ ทำให้เกิดเป็นข้อมูลพิสูจน์ว่าประเทศสิงคโปร์ต้องตัดสินใจ และมองการณ์ไกลทางด้านภัยคุกคามจากเคมี ชีวะ รัังสี และระเบิด จึงได้จัดกองกำลังป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และระเบิดขึ้น โดยจัดจาก ๓ หน่วยที่มีความชำนาญพิเศษขึ้น เป็นกองกำลังป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และระเบิด (CBRE Defence Group) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยดังนี้

๑. กองพันทหารช่างอุโมงค์ที่ ๓๖ (๓๖th Battalion Singapore Combat Engineers (๓๖SCE)) กองพันนี้มีภารกิจในการจัดการภัยคุกคามจากระเบิด เช่น เก็บกู้ระเบิดที่ยังไม่ระเบิด และระเบิดที่หลงเหลือจากสงคราม รวมทั้งป้องกันกวาดล้างระเบิดแสวงเครื่องที่กลุ่มต่างๆ ทำขึ้น

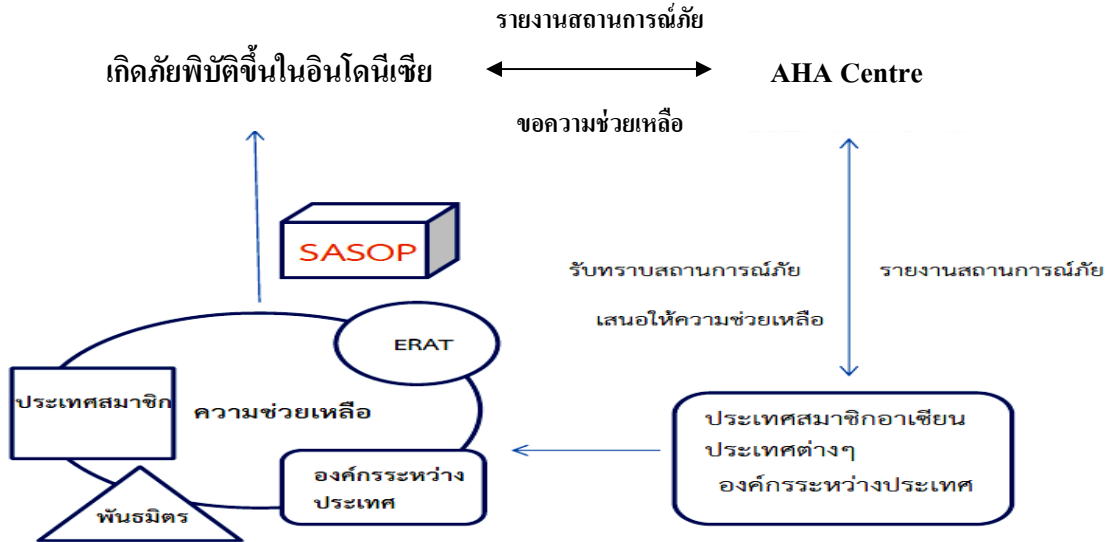
๒. กองพันทหารช่างอุโมงค์ที่ ๓๕ (๓๕SCE) กองพันนี้มีภารกิจในการเฝ้าระวัง (Surveillance) และตรวจจับ (Detect) ทางเคมี ชีวะ และรังสี ในกรณีที่เกิดภัยคุกคามดังกล่าว ทั้งการก่อการร้าย การบรรเทาภัยพิบัติจาก เคมี ชีวะ และรังสี ซึ่งมีขีดความสามารถทางด้าน เคมี ชีวะ และรังสีสูงมาก สามารถเข้าปฏิบัติภารกิจทุกภารกิจได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดการทำลายล้างพิษ (Decontamination)

๓. หน่วยตอบโต้ทางการแพทย์ (Medical Response Force) เป็นหน่วยพิเศษที่จัดการจาก แพทย์ทหาร และเสนารักษ์ที่ได้รับการฝึก ในการอพยพ และจัดการต่อ ผู้ป่วยจำนวนมาก จากสารเคมี และชีวะ

ความร่วมมือทางทหารวิทยาศาสตร์กับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน

ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติ และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน AADMER (Asean Agreement on Disaster Management and Emergency Response) คือ การจัดการให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถลดความเสียหายจากภัยพิบัติต่อชีวิต และต่อทรัพย์สินของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของสมาชิกประเทศอาเซียน และเพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน โดยการร่วมมือกับระดับชาติ และขยายความร่วมมือระดับภูมิภาค ระดับระหว่างประเทศ โดยการดำเนินการภายในกรอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ ๓-๑ การให้ความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติในอาเซียน (สถานการณ์สมมติ)

ที่มา : ป็องกันและบรรเทาสาธารณภัย, วิทยาลัย. “ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในอาเซียน”. หน้า ๑๑.

SASOP มาตรฐานระเบียบวิธีปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อม และประสานงานในการปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในการบรรเทาภัยพิบัติ และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน

AHA Centre หน่วยประสานงานให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน

ERAT ทีมประเมินความเสียหาย

ความร่วมมือทางทหารวิทยาศาสตร์กับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนมีการจัดฝึกทางทหารอาเซียนด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติของอาเซียน (ASEAN Military Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise (AHX)) ซึ่งจัดให้มีการฝึกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน จัดการฝึกที่ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศบรูไน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดการฝึกที่ประเทศไทย ในการฝึกแต่ละครั้งจัดมีสถานการณ์การบรรเทาภัยพิบัติฉุกเฉิน ด้านเคมี ชีวะ และรังสี ในการฝึกทุกครั้ง ซึ่งทหารวิทยาศาสตร์ในกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ เข้าร่วมฝึก สำหรับวัตถุประสงค์ของการฝึกเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของแต่ละประเทศ สร้างความคุ้นเคยกับวิธีการดำเนินการด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างทหารกลุ่มประเทศอาเซียน และการเพิ่มขีดความสามารถการทำงานร่วมกันระหว่างกองทัพกลุ่มประเทศอาเซียน และการทำงานร่วมกันของพลเรือน - ทหาร ในการจัดการภัยพิบัติฉุกเฉิน ตามกรอบความร่วมมือในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) เพื่อตอบสนองภัยพิบัติฉุกเฉิน

ภารกิจทหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน

ด้านเคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์

๑. สนับสนุนการปฏิบัติการทางเคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ (คชน.) ให้หน่วยกำลังรบของกองทัพปฏิบัติตามขีดความสามารถ อาทิ การตรวจวิเคราะห์สารพิษทางยุทธวิธีเกี่ยวกับนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี เพื่อการเตือนภัยในสนาม และพิสูจน์ทราบผล ทำลายล้างพิษ นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ทุกระดับ สนับสนุนการทำวันกำบังทางยุทธวิธี

๒. สนับสนุนยุทธโศปกรณ์ป้องกันเคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ในกองทัพบก เพื่อให้มีขีดความสามารถในการป้องกันเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์เป็นของตนเอง

๓. เตรียมความพร้อมภายในประเทศ โดยจัดกำลังเตรียมตอบโต้สถานการณ์การก่อการร้ายด้วยสารเคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ (คชน.) ทั้งร่วมกับกองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้การสนับสนุนแผนปฏิบัติการของหน่วยราชการพลเรือน

๔. ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานราชการพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย อาทิ อุบัติภัยเคมี การระบาดของโรคติดต่อ และการปฏิบัติการฉุกเฉินทางนิวเคลียร์ และรังสี

ด้านวิทยาศาสตร์

๑. ตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์เพื่อตรวจหา พิสูจน์ทราบ และพิสูจน์ยืนยันสารเคมี ชีวะ และกัมมันตรังสี

๒. ตรวจวิเคราะห์ในการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ อาทิ ตรวจคุณลักษณะเฉพาะของสิ่งอุปกรณ์สายวิทยาศาสตร์ที่จัดซื้อ และการตรวจวิเคราะห์ในงานวิจัยพัฒนา

๓. ให้คำปรึกษา และดำเนินการแก้ไขสภาพแวดล้อมด้านมลภาวะให้หน่วยในกองทัพบก

๔. วิจัย และพัฒนาสิ่งอุปกรณ์ในความรับผิดชอบของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และสิ่งอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๕. ปฏิบัติงานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจการพลเรือนในด้านการพัฒนาประเทศในส่วนที่กองทัพบกรับผิดชอบ

๖. ให้คำแนะนำในการระงับเหตุ อุบัติภัยจากสารพิษ ที่ทำให้เกิดผลอันตรายต่อบุคคล และสิ่งอุปกรณ์ตามที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการส่งกำลังบำรุง

๑. บริหารงานคลังการส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการ สิ่งอุปกรณ์ประเภทที่ ๒ ประเภทที่ ๔ และประเภทที่ ๕ สายวิทยาศาสตร์สนับสนุน โดยตรงต่อหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก และสนับสนุนทั่วไปต่อหน่วยทหารในส่วนภูมิภาค

ด้านการฝึกศึกษา

๑. เปิดการศึกษาในหลักสูตรการป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และนิวเคลียร์ (คชรน.) และหลักสูตรการส่งกำลัง และซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับภัยคุกคามและความต้องการของกองทัพบก

๒. ชุดฝึกเคลื่อนที่ฝึกอบรม การเก็บรักษา การใช้งาน การปรนนิบัติบำรุง และการบริการยุทธโปกรณ์สายวิทยาศาสตร์ ณ ที่ตั้งหน่วยใช้

๓. จัดทำสรรพตำรา ด้านการป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และนิวเคลียร์ (คชรน.) คู่มือทางเทคนิคสำหรับยุทธโปกรณ์สายวิทยาศาสตร์ และพัฒนาหลักนิยมทางทหารวิทยาศาสตร์

๔. ให้ความรู้ด้านการสงครามเคมี ชีวะ รัังสี และนิวเคลียร์ และการป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และนิวเคลียร์ โดยให้การฝึกศึกษา ทั้งที่เป็นการเปิดการศึกษาตามหลักสูตร และการส่งครูอาจารย์ไปฝึกอบรมให้หน่วยต่างๆตามที่ร้องขอให้คำปรึกษา และจัดทำสรรพตำรา

สรุป

บทบาททหารวิทยาศาสตร์ในการบรรเทาภัยพิบัติของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก จะเน้นเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมีเท่านั้น ซึ่งในบริบทของประชาคมอาเซียนจะมีบทบาทการบรรเทาภัยพิบัติครอบคลุมทั้ง เคมี ชีวะ และรัังสี ดังนั้น จะต้องวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ในศักยภาพของภารกิจทหารวิทยาศาสตร์ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากร บุคลากร และการปฏิบัติงาน แล้วนำมาวินิจฉัยศักยภาพแต่ละด้านของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในภารกิจทหารวิทยาศาสตร์ในการบรรเทาภัยพิบัติไม่เฉพาะสารเคมีเท่านั้น จะต้องพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ หรือปรับปรุงในด้านใด และอย่างไร โดยเปรียบเทียบกับการปฏิบัติภารกิจการบรรเทาภัยพิบัติจาก เคมี ชีวะ และรัังสี ของประเทศอาเซียน โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์เป็นองค์กรต้นแบบ

บทที่ ๔

แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก โดยเฉพาะบทบาททหารวิทยาศาสตร์ ในการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ชีวะ และรังสี เพื่อให้เป็นหน่วยที่มีมาตรฐานของกองทัพบก ในการบรรเทาภัยพิบัติดังกล่าว พร้อมทั้งจะปฏิบัติภารกิจ ภายใต้บริบทประชาคม ความมั่นคง อาเซียน ในกรอบของกระทรวงกลาโหม ปัจจัยสำคัญที่จำเป็นในการหาแนวทางปรับปรุงบทบาท คือ ต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรณีศึกษาในการปฏิบัติภารกิจการบรรเทาภัยพิบัติ จากสาร เคมี ชีวะ และรังสี เช่น ภารกิจ โครงสร้างการจัด กำลังพลและยุทธโศปกรณ์ แนวคิด ในการปฏิบัติ ความร่วมมือ และผลการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบกับหน่วยป้องกันเคมี ชีวะ รังสี และวัตถุระเบิด (CBRE Defense Group) ของกองทัพบกลิงคโปร์ เพื่อนำผลเปรียบเทียบมาวินิจฉัย ศักยภาพของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และกำหนดแนวทางการปรับปรุงต่อไป

ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกลิงคโปร์

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกลิงคโปร์ Singapore Army
ชื่อองค์กร	กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก กองร้อยวิทยาศาสตร์ (ไม่มีเหล่าทหารวิทยาศาสตร์)	CBRE Defense Group (CBRE DG) (หน่วยป้องกันเคมี ชีวะ รังสี และ วัตถุระเบิด) (ไม่มีเหล่าทหารวิทยาศาสตร์)
ภารกิจ	กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก - วางแผนอำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับกรวิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการ การผลิต ส่งกำลัง ซ่อมบำรุง และ	- วางแผน และจัดการ การปฏิบัติการ คชนร. และวัตถุระเบิด เต็มรูปแบบใน ทุกมิติ ทั้งในยามสงบ และสงคราม

ตารางที่ ๔ – ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
	<p>การบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหลักนิยม ทำตำรา และฝึกศึกษา - เกี่ยวกับการปฏิบัติการ และการป้องกันทางนิวเคลียร์ - ชีวะ - เคมี ตลอดจนกิจการวิทยาศาสตร์ของกองทัพบก <p><u>กองร้อยวิทยาศาสตร์</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทางนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี แก่หน่วยกำลังรบของกองทัพบก 	<p>(การปฏิบัติการสามารถออกปฏิบัติการตอบโต้ใน ๑๕ นาที)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาหลักนิยมด้าน คชนร. และการฝึก - ขับเคลื่อน และจัดการด้านการวิจัยพัฒนาทางเทคโนโลยีด้าน คชนร. - ศูนย์การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสารทางคชนร. - ดำรงความพร้อมในการส่งกำลังบำรุงขั้นสูง - พัฒนาหลักสูตรทางเคมี ชีวะ รังสี และวัตถุระเบิด รวมถึงการฝึก - จัดการดูแลผู้ป่วย จาก เคมี และ ชีวะ - จัดการภัยคุกคามจากระเบิด - การเฝ้าระวัง (Surveillance) และตรวจจับ (Detect) ทางเคมี ชีวะ และรังสี ทั้งการก่อการร้าย และการบรรเทาภัยพิบัติจากเคมี ชีวะ และรังสี - รักษาความปลอดภัย และจัดการพื้นที่ในระหว่างที่ถูกโจมตีด้วยสารเคมี และสารชีวะ
โครงสร้าง การจัด	<p>เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ชั้นยศ พลตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก - กองแผนและโครงการ - กองวิทยาการ 	<p>ผู้บัญชาการ ชั้นยศ พันเอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนอำนวยการ (General Staff Branch) - ศูนย์ข้อมูลทางเคมี ชีวะ รังสี และวัตถุระเบิด (CBRE Data Centre)

ตารางที่ ๔ – ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
	<ul style="list-style-type: none"> - กองคลัง - กองบริการ - แผนกธุรการ - แผนกการเงิน - แผนกจัดหา - แผนกไฟโรเทคนิค <p>แผนภาพที่ ๔ -๑ โครงสร้างการจัดกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก</p> <p><u>กองร้อยวิทยาศาสตร์</u> ผู้บังคับกองร้อย ชั้นยศ พันตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - กองบังคับการกองร้อย - หมวด นชค. (นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี) <ul style="list-style-type: none"> - กองบังคับการหมวด - ตอนทำลายพิษ - หมวดเครื่องทำควัน <ul style="list-style-type: none"> - กองบังคับการหมวด - ตอนเครื่องทำควัน - หมวดบริการ <ul style="list-style-type: none"> - กองบังคับการหมวด - ตอนส่งกำลัง และซ่อมบำรุง - ตอนเตือนภัย นชค. - ชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษเคลื่อนที่ <p>แผนภาพที่ ๔ -๒ โครงสร้างการจัดกองร้อยวิทยาศาสตร์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ส่งกำลังทางเคมี ชีวะ รั้งสี และ วัตถุระเบิด (CBRE Log Centre) - ศูนย์การศึกษาด้านเคมี ชีวะ รั้งสี และ วัตถุระเบิด (CBRE Trg Centre) - กองพันทหารช่างจู่โจมที่ ๓๖ (36 SEC) (36th Battalion Singapore Combat Engineers) ชุดปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิด - กองพันทหารช่างจู่โจมที่ ๓๙ (39 SEC) (39th Battalion Singapore Combat Engineers) ชุดปฏิบัติการกู้ภัยสารเคมี ชีวะ รั้งสี - หน่วยตอบโต้ทางการแพทย์ (Medical Response Force) (MRF) <p>แผนภาพที่ ๔ -๓ CBRE DEFENSE GROUP STRUCTURE</p>

ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
	<p><u>หมายเหตุ</u> - ชุดปฏิบัติการสนับสนุนการกู้ภัย สารเคมี (เป็นภารกิจพิเศษ)</p>	
<p>กำลังพล และ ยุทธโศปกรณ์</p>	<p>กองร้อยวิทยาศาสตร์ ในภารกิจ <u>บรรเทาภัยพิบัติจากเคมี ชีวะ และ รังสี</u> (มี ๑ ชุดปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ สนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี) - กำลังพล ๓๖ นาย ผู้เชี่ยวชาญของกรมวิทยาศาสตร์ ทหารบก (จัดจากกำลังพล กองวิชาการ กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก) <u>ยุทธโศปกรณ์</u> - ชุดแต่งกายป้องกันสารพิษ ๓๖ ชุด - เครื่องมือตรวจจับ, ตรวจสอบ, เก็บตัวอย่าง พร้อมอุปกรณ์ (ได้เฉพาะสารเคมี และสารชีวะ) อย่างละ ๑ ชุด - อุปกรณ์ทำลายล้างพิษครบชุด - เครื่องมือวัดอัตรารังสี จำนวน ๑ เครื่อง - เครื่องวัดปริมาณรังสี เฉพาะผู้เข้า กู้ภัย (ประจำตัวบุคคล) จำนวน ๑๖ เครื่อง</p>	<p>กองพันทหารจู่โจมที่ ๓๕ (39 SCE 39 Battalion Singapore Combat Engineers) - ยอดกำลังพล ข้อมูลไม่เปิดเผย - ปฏิบัติการกู้ภัยแยกเป็นสารเคมี สารชีวะ และสารรังสี มีอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้มีเทคโนโลยี ที่ทันสมัยทั้งสิ้น (เช่น การเข้าพื้นที่ที่มี การเปื้อนรังสี จะมีหุ่นยนต์บังคับเป็น อุปกรณ์ในการปฏิบัติการ)</p>

ตารางที่ ๔ – ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
แนวคิด การปฏิบัติ	เป็นศูนย์กลางความพร้อมด้านเคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกองทัพบก และให้การช่วยเหลือประชาชน	เป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีความพร้อม และก้าวหน้าทางเทคนิคในด้าน คชนร. ระดับชั้นนำของโลก Be a World - Class Operationally Ready and Technologically Advance CBRE FORCE หนทางสู่ความสำเร็จ ๓ ประการ (Key Success Factors) - มีความพร้อมสูง สามารถเคลื่อนย้ายชุดปฏิบัติการ CBRE ไปยังทุกภาคของ สิงคโปร์ และภูมิภาคอื่น - จัดบุคลากรที่มีขีดความสามารถสูงในแต่ละด้านทาง คชนร. และวัตถุระเบิด ปฏิบัติการในหลากหลายระดับ - พรั่งพร้อมไปด้วย องค์ความรู้ ทักษะระดับมืออาชีพ และอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ในทุกปฏิบัติการทาง คชนร. และวัตถุระเบิด
ความร่วมมือ	ร่วมฝึกทางทหารอาเซียนด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติของอาเซียน (Asean Militaries Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise (AHX)) ร่วมกับมิตรประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศ และประเทศจีน	- ร่วมฝึกทางทหารอาเซียนด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติของอาเซียน (AHX) ร่วมกับมิตรประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศ - ร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศในการฝึกกับประเทศออสเตรเลีย ในรหัส Star Lion และประเทศจีน

ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชนร. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
	เพื่อเตรียมความพร้อมในการบูรณาการความช่วยเหลือ ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติจากสาร คชนร. ในภูมิภาคอาเซียน	หน่วย China's People's Liberation Army (PLA) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกัน และตอบโต้
ผลการดำเนินงาน	<p>- กรณีเหตุการณ์เพลิงไหม้คลังเก็บสารเคมีทำเรือคลองเตย ปี ๒๕๓๔ ภายหลังเพลิงสงบได้วางแผน และดำเนินการร่วมกับสมาคมเคมีแห่งประเทศไทย ในการทำลายพิษตกค้างในพื้นที่ และกำจัดกากพิษ และนำรถตรวจสอบสารพิษเข้าไปตรวจสอบหาสารเคมีตกค้าง</p> <p>- ปี พ.ศ.๒๕๔๑ เกิดกรณีลักลอบทิ้งกากสารเคมีพิษทางอุตสาหกรรมที่เมืองพระสีหนุ (กัมปงโสม) ประเทศกัมพูชา วศ.ทบ. จัดกำลังเดินทางไปเก็บตัวอย่างกากสารเคมีพิษทางอุตสาหกรรม และนำกลับมาตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการเคมี กวก.วศ.ทบ.</p> <p>- กรณีเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) ปี ๒๕๔๗ ที่จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย วันที่ ๒๘ ธ.ค.๔๗ ชป.ฉก.วศ.ทบ. ได้ปฏิบัติ</p>	<p>- เชนิเหตุ การใช้สารเคมีในสนามบินชางงี เมื่อ เมษายน ค.ศ.2006</p> <p>- ปฏิบัติการตรวจหาสาร คชนร. และวัตถุระเบิด ที่สนามบินชางงี กรณีประธานาธิบดี อดัม แห่งประเทศมัลดีฟ เยือนสิงคโปร์ เมื่อ พฤษภาคม ค.ศ.2006</p> <p>- ร่วมตรวจหาสาร คชนร. ในระเบิดพัสดุที่เกิดขึ้นที่ประเทศพม่า เมื่อ ตุลาคม ค.ศ. 2002</p>

ตารางที่ ๔ – ๑ เปรียบเทียบหน่วยงานปฏิบัติการด้าน คชรณ. ของกองทัพบกไทย และกองทัพบกสิงคโปร์ (ต่อ)

องค์กร	กองทัพบกไทย Royal Thai Army	กองทัพบกสิงคโปร์ Singapore Army
	<p>ภารกิจที่ อ.ตะกั่วป่า และ อ.ท้ายเหมือง ในภารกิจระงับกลิ่นศพ ฆ่าเชื้อ และ ป้องกันโรคระบาด</p> <p>หมายเหตุ เหตุการณ์ที่กล่าวข้างต้นยังไม่มี การจัดชุดปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ สนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี</p> <p>- กรณีเพลิงไหม้บ่อขยะที่ ต.แพรกษา จ.สมุทรปราการ เมื่อ วันที่ ๑๘ มี.ค.๕๗ จัดชุดป้องกัน และลดผลกระทบ เข้าร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐ</p>	

ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “คำสั่ง (เฉพาะ) ที่ ๐๕/๔๕ เรื่องกำหนดหน้าที่และอัตรากำลังพล
กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก อัตรานเฉพาะกิจ ๓๕๐๐”. ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.

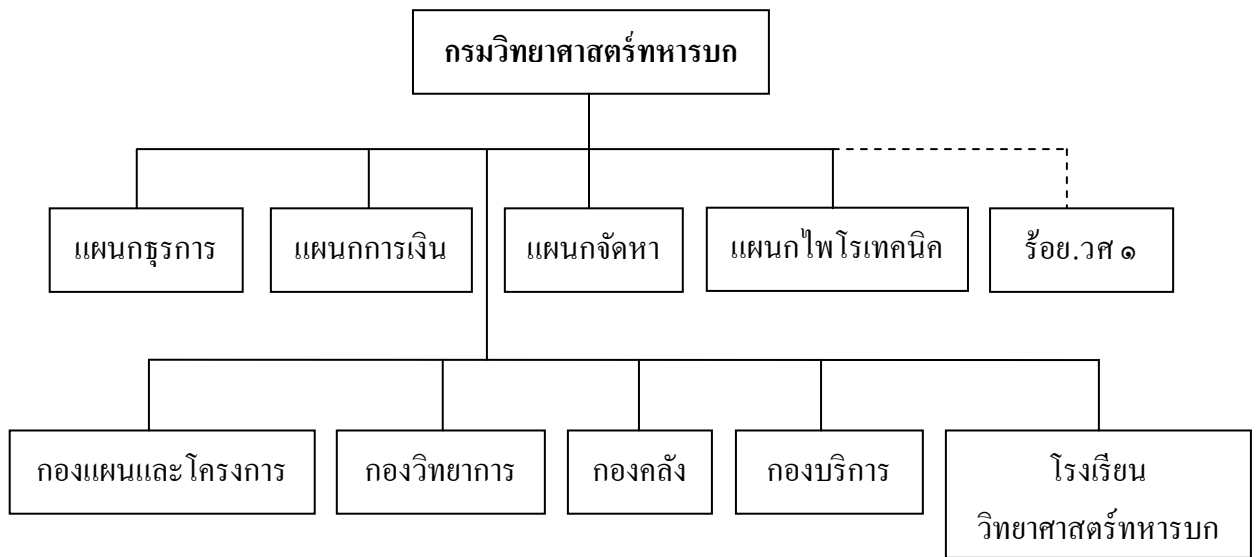
กองทัพบก. “คำสั่ง (เฉพาะ) ลับ ที่ ๖๑/๕๐ อจย.๓ – ๔ กองร้อยวิทยาศาสตร์ (๒ ก.ก.๒๗)”.
ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.

CBRE DEFENSE SINGAPORE ARMED FORCE INFORMATION

SINGAPORE ARMED FORCES CHEMICAL BIOLOGICAL RADIOLOGICAL &
EXPLOSIVES DEFENCE GROUP COL HO KONG WAL COMMANDER, CBRE DG.

27 JUNE 2006

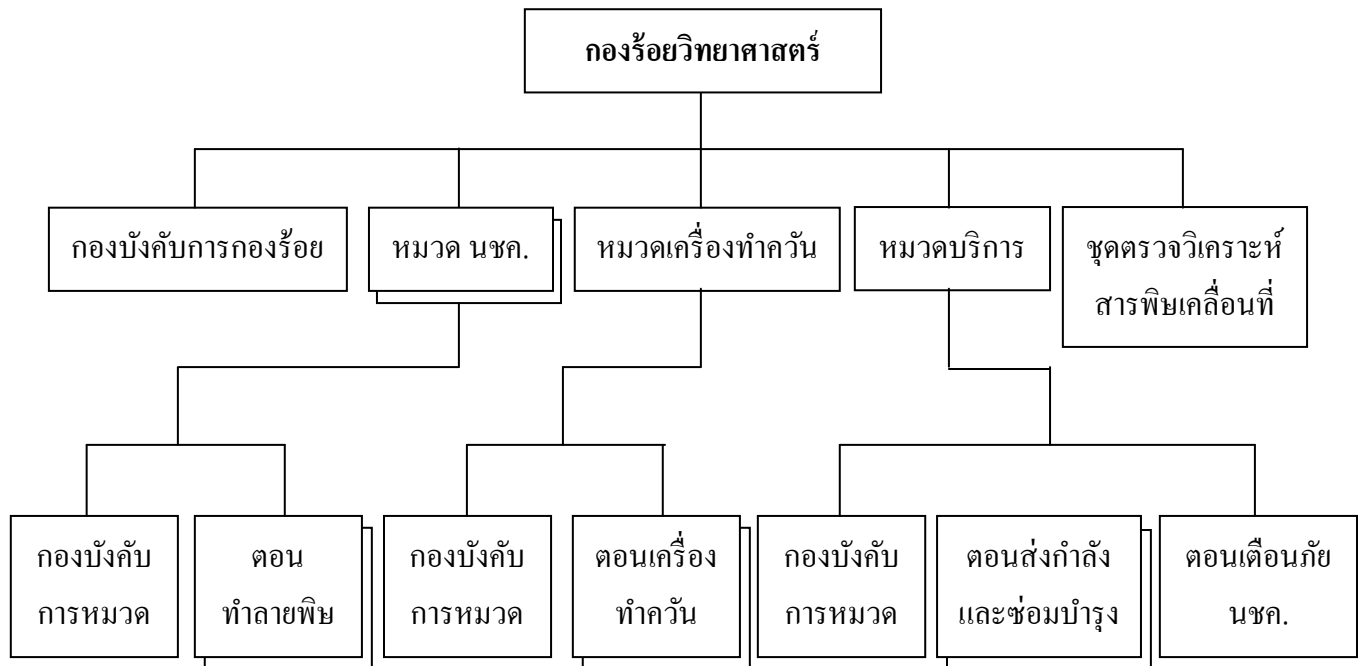
แผนภาพที่ ๔ -๑ โครงสร้างการจัด กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

หมายเหตุ ร้อย.วศ.๑ เป็นหน่วยของกองทัพบก ฝากการบังคับบัญชาไว้กับ วศ.ทบ.

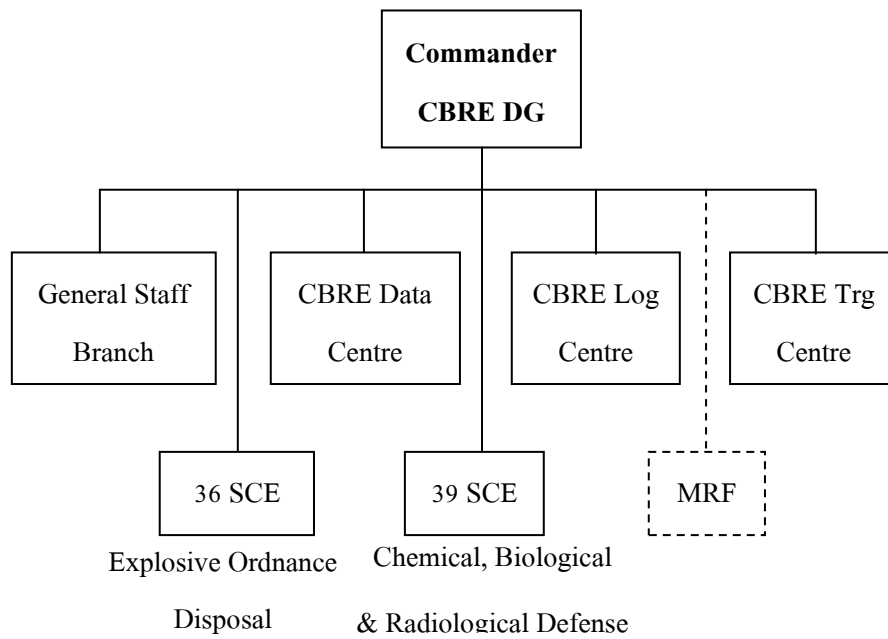
ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “คำสั่ง (เฉพาะ) ที่ ๐๕/๔๕ เรื่องกำหนดหน้าที่และอัตรากำลังพล กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก อัตรานเฉพาะกิจ ๓๕๐๐”. ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕.

แผนภาพที่ ๔ -๒ โครงสร้างการจัด กองร้อยวิทยาศาสตร์

ที่มา : กองทัพบก. “คำสั่ง (เฉพาะ) ลับ ที่ ๖๑/๕๐ อจย.๓ - ๔ กองร้อยวิทยาศาสตร์ (๒ ก.ค.๒๓)”.
ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.

แผนภาพที่ ๔ -๓ CBRE DEFENSE GROUP STRUCTURE

ที่มา : SINGAPORE ARMED FORCES CHEMICAL BIOLOGICAL RADIOLOGICAL & EXPLOSIVES DEFENCE GROUP COL HO KONG WAL COMMANDER, CBRE DG.
27 JUNE 2006

วิเคราะห์ภารกิจ

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และหน่วยงานป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และวัตถุระเบิด ต่างขึ้นตรงกับกองทัพบก และไม่มีเหล่าทหารวิทยาศาสตร์เหมือนกัน

จากการเปรียบเทียบภารกิจของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และกองร้อยวิทยาศาสตร์ กับหน่วยป้องกันเคมี ชีวะ รัังสี และวัตถุระเบิด (CBRE Defense Group (CBRE DG)) จะเห็นว่า กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก จะมีภารกิจที่คล้ายกับ CBRE DG แต่กองร้อยวิทยาศาสตร์มี ภารกิจการสนับสนุนการรบเท่านั้น เท่ากับว่ามีภารกิจในมิติเดียว สำหรับการบรรเทาสาธารณภัย จะเป็นภารกิจเฉพาะ สำหรับ CBRE DG มีภารกิจที่ปฏิบัติได้ในทุกมิติเป็นภารกิจหลัก

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เป็นหน่วยที่มีหลายเหล่า ส่วนมากเป็นเหล่าสรรพาวุธ แต่ CBRE DG เป็นเหล่าทหารช่างเหล่าสรรพาวุธ และเหล่าแพทย์ ซึ่งเป็นกำลังพลที่ผ่านทั้งการศึกษา และการฝึกทางด้าน คชรณ. มาอย่างดี จากโรงเรียนทหารของสิงคโปร์ เช่น โรงเรียนนายร้อยสิงคโปร์ฯ

วิเคราะห์โครงสร้างการจัด

เมื่อพิจารณาจาก CBRE DG แล้ว จะเห็นว่า มีโครงสร้างการจัดที่มีเอกภาพ ในการดำเนินภารกิจด้านเคมี ชีวะ รัังสี อย่างชัดเจนในทุกส่วน โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติ จากสารเคมี ชีวะ และรัังสี มีหน่วยงานระดับกองพันเป็นหน่วยปฏิบัติการ และจำแนกการปฏิบัติการ อย่างชัดเจน ในชุดปฏิบัติการเฉพาะแต่ละภัยพิบัติ คือ ชุดปฏิบัติการกู้ภัยสารเคมี ชุดปฏิบัติการกู้ภัย สารชีวะ และชุดปฏิบัติการกู้ภัยสารรัังสี อย่างละ ๑ ชุด ซึ่งเป็นชุดที่มีความพร้อมระดับสูง ใน ส่วนของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เมื่อได้รับมอบภารกิจด้านการบรรเทาภัยพิบัติไม่ว่าจะเป็นภัย พิบัติจากสิ่งใดก็ตาม จะประกอบกำลังจากกองร้อยวิทยาศาสตร์ที่ ๑ เป็นหลัก เพื่อปฏิบัติการกิจ พิเศษนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการออกปฏิบัติการ

วิเคราะห์กำลังพลและยุทธโปกรณ์

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ เรื่องความพร้อมสูงสุดของยุทธโปกรณ์ อุปกรณ์ต่างๆ เทคโนโลยีที่ทันสมัยตลอดเวลา ของ CBRE DG เมื่อเทียบกับกองร้อยวิทยาศาสตร์ สำหรับเรื่อง กำลังพล และรายละเอียดยุทธโปกรณ์ ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ เนื่องจาก CBRE DG ไม่เปิดเผยข้อมูล ดังกล่าว ส่วนความรู้กำลังพลของ CBRE DG จบการศึกษาทางด้าน คชรณ. และวัตถุระเบิด จากหลักสูตรผลิตของทหารสิงคโปร์ เช่น โรงเรียนนายร้อยสิงคโปร์ และเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อเข้ารับราชการ ส่วนกำลังพลของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก และกองร้อยวิทยาศาสตร์ ได้รับ ความรู้เป็นลักษณะเพิ่มพูนความรู้เท่านั้น

วิเคราะห์แนวคิดในการปฏิบัติการ

CBRE DG มีแนวคิดที่กว้างใหญ่ สามารถปฏิบัติการได้ทั้งในประเทศ และภูมิภาคต่างๆ ในโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า CBRE DG มีแนวคิดในการปฏิบัติร่วม ไม่เฉพาะภายใต้กรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนเท่านั้น แต่รวมถึงภูมิภาคต่างๆ ในโลกนี้ด้วย สำหรับกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก (กองร้อยวิทยาศาสตร์) การปฏิบัติการร่วมในการบรรเทาภัยพิบัติจากธรรมชาติ. ยังไม่เคยปฏิบัติการจริงร่วมกับกลุ่มทหารมิตรประเทศอาเซียน มีเพียงการร่วมฝึกเท่านั้น

วิเคราะห์ความร่วมมือ

จากการเปรียบเทียบจะเห็นว่าในการดำเนินการด้าน ธรรมชาติ. ของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ยังมีกรอบความร่วมมือระดับประเทศน้อย จะเป็นความร่วมมือในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยี ตลอดจนการฝึกทักษะในการบูรณาการ การปฏิบัติการร่วมกับประเทศอื่นๆ เมื่อเกิดกรณีภัยพิบัติฉุกเฉินอยู่ในกรอบแคบๆ

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ได้เข้าไปมีบทบาทในการกู้ภัย เฉพาะสารเคมี ให้ภาครัฐ ภายใต้การปฏิบัติการที่มีการจัดชุดปฏิบัติการ และยังไม่มีการจัดชุดปฏิบัติการ เมื่อเปรียบเทียบกับ CBRE DG มีการให้การสนับสนุนด้านกู้ภัย ทั้งสารเคมี สารชีววะ และสารรังสี ทั้งในประเทศ และภูมิภาคอาเซียนมาแล้วในอดีต ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากด้านกำลังพลที่มีจำนวนน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ ตลอดจนยุทธวิธีปฏิบัติการยังไม่เพียงพอ และเหมาะสม

จากการวิเคราะห์ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้องการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ว่าจะต้องปรับปรุงบทบาทให้สามารถครอบคลุม ทั้ง ๓ ภารกิจ คือ

๑. ภารกิจการป้องกันประเทศ คือ สนับสนุนการรบ

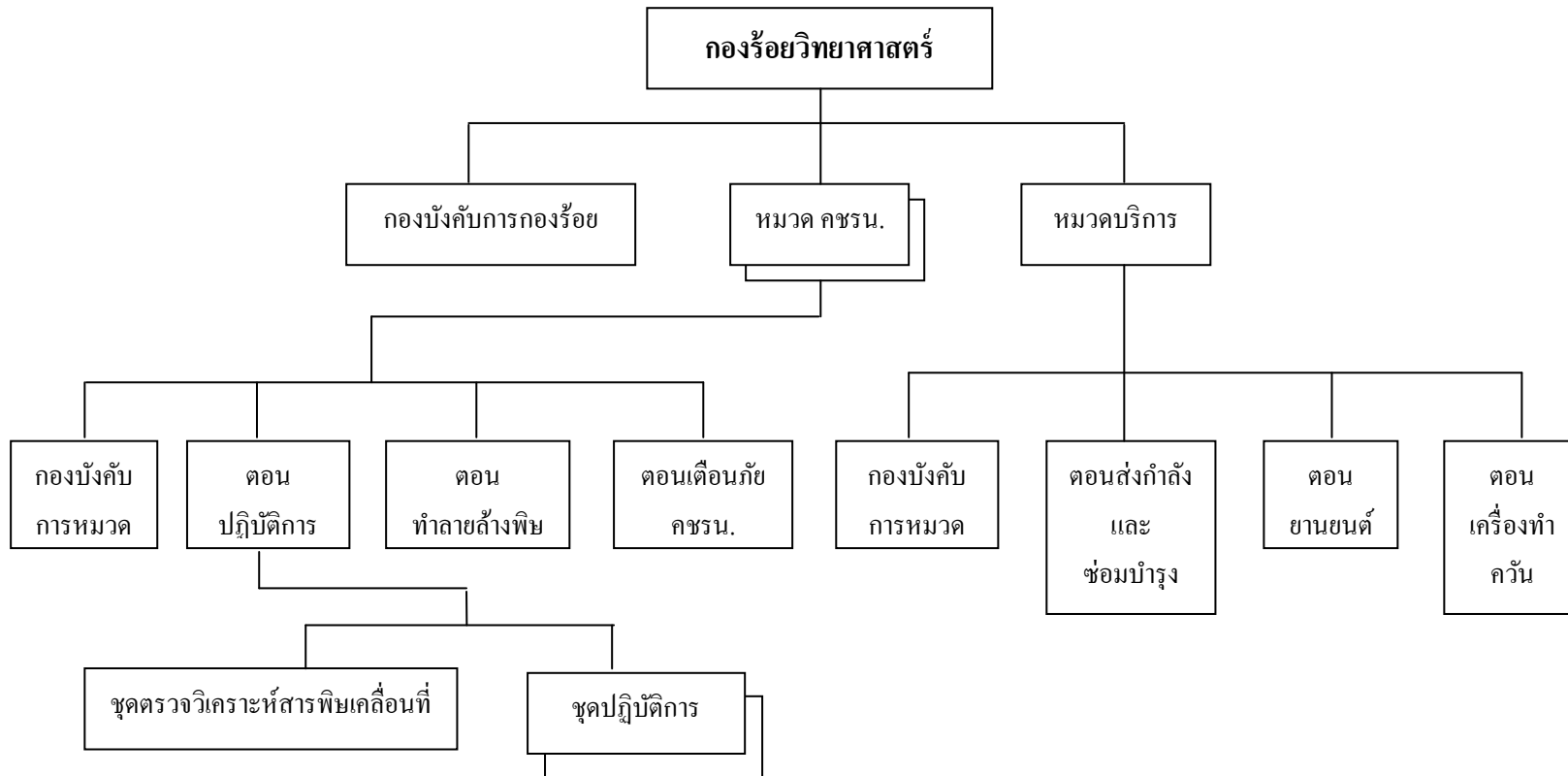
๒. ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน เช่น การควบคุมฝูงชน กรณีที่มีการใช้สารเคมีในการปราบจลาจล การต่อต้านการก่อการร้ายทาง ธรรมชาติ. การช่วยเหลือประชาชน การบรรเทา - สาธารณภัย

๓. ภารกิจความร่วมมือกับมิตรประเทศ คือ การสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายสากลทาง ธรรมชาติ. และการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร ธรรมชาติ.

สรุป

จากผลการวิเคราะห์จะเห็นว่า ก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรปรับปรุงโครงสร้างการจัดกองร้อยวิทยาศาสตร์ให้กะทัดรัด และเป็นสากล ตามแผนภาพ ๔ - ๔ ให้ครอบคลุมทั้ง ๓ ภารกิจ สามารถสนับสนุนการรบ และสามารถเผชิญภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายด้าน คชนร. การบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนร. และการช่วยเหลือประชาชน ทั้งในประเทศ และร่วมกับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียนในอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ ๔ - ๔ โครงสร้างการจัดใหม่ กองร้อยวิทยาศาสตร์

ที่มา : กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “หนังสือ วส.ทบ. ที่ กท ๐๔๔๕/๑๕๖๔ เรื่องส่งแนวความคิดในการปรับปรุงโครงสร้างหน่วย”.
 ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากศึกษาข้อมูลต่างๆ เริ่มตั้งแต่บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก โดยเฉพาะด้านการบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ชีวะ และรังสี (คชรน.) ในอดีตกับแผนงาน และการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียนของกองทัพบก จนถึงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในปัจจุบัน และอนาคต ที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชรน. และลำดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านต่างๆ ของการดำเนินการด้าน คชรน. กับกองทัพบก ประเทศสิงคโปร์ สามารถสรุปผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะ ในการกำหนดแนวทาง ในการปรับปรุง บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้ดังนี้

๑. ปรับปรุงบทบาท ให้สามารถครอบคลุมการปฏิบัติการทางด้าน คชรน. ได้ทุกมิติ ทั้ง ๓ การกิจ คือ

ภารกิจการป้องกันประเทศ คือ สนับสนุนการรบ

ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน เช่น การควบคุมฝูงชน กรณีที่มีการใช้ สารเคมีในการปราบจลาจล การต่อต้านการก่อการร้ายด้าน คชรน. และการช่วยเหลือประชาชน

ภารกิจความร่วมมือกับมิตรประเทศ คือ การสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายสากล ด้าน คชรน. และการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชรน.

๒. โครงสร้าง อัตรากำลังกองร้อยวิทยาศาสตร์ ที่มีความเหมาะสม มีความสมบูรณ์ กะทัดรัด ทันสมัย และสอดคล้องกับ สถานการณ์ภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป และการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ตามแนวทางการใช้กำลังของกองทัพบกในอนาคต และเพิ่มประสิทธิภาพใน การปฏิบัติการกิจ ในการสนับสนุนการปฏิบัติทาง เคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ แก่หน่วยกำลังรบ ของกองทัพบก รวมทั้งสามารถรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การบรรเทาสาธารณภัย และ ภัยต่างๆ เช่น การสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้าย การสนับสนุนการบรรเทาภัยพิบัติจาก สารเคมี (ชุดปฏิบัติการกู้ภัยสารเคมี) รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชน โดยมีโครงสร้างอัตรากำลังใหม่ ตามแผนภาพที่ ๔ - ๔

๒.๑ กองร้อยวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ กองบังคับการกองร้อย

๒.๑.๒ ๒ หมวด คชนร. ใน ๑ หมวด คชนร. ประกอบด้วย กองบังคับการหมวด, ๑ ตอนทำลายล้างพิษ, ๑ ตอนเตือนภัย และ ๑ ตอนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย ๑ ชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษเคลื่อนที่ และ ๒ ชุดปฏิบัติการ

๒.๑.๓ ๑ หมวดบริการ ประกอบด้วย กองบังคับการหมวด, ตอนส่งกำลังและซ่อมบำรุง, ตอนยานยนต์, ตอนทำควัน

๓. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกำลัง กองร้อยวิทยาศาสตร์ ตามข้อ ๒

๓.๑ ปรับ หน่วยขึ้นตรงกองร้อยวิทยาศาสตร์

เดิม มี ๕ หน่วยขึ้นตรง คือ

กองบังคับการกองร้อย หมวด นชค. หมวดเครื่องทำควัน หมวดบริการ และชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษที่เคลื่อนที่

ใหม่ เหลือ ๓ หน่วยขึ้นตรง คือ

กองบังคับการกองร้อย หมวด คชนร. (มี ๒ หมวด) หมวดบริการ (มี ๑ หมวด)

หมายเหตุ ยุบ หมวดเครื่องทำควัน และชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษเคลื่อนที่

๓.๒ ปรับ หมวด คชนร.

เดิม มี กองบังคับการหมวด และตอนทำลายล้างพิษ

ใหม่ เพิ่ม ตอนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๑ ชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษเคลื่อนที่ และ ๒ ชุดปฏิบัติการ และเพิ่ม ตอนเตือนภัย คชนร. เพื่อ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของ หมวด คชนร. ให้มีความสมบูรณ์ในตัวเอง สามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการเตรียมกำลังที่จะเผชิญกับภัยคุกคามในปัจจุบัน โดยหมวด คชนร. มีขีดความสามารถ แยกไปให้การสนับสนุนหน่วยกำลังระดับกรมผสม ในการปฏิบัติการกิจการสนับสนุนการปฏิบัติการทาง คชนร. การตรวจวิเคราะห์สารพิษทางยุทธวิธี การทำลายล้างพิษ การเตือนภัยในสนาม ได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งภารกิจที่เผชิญภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายด้าน คชนร. การบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนร. และการช่วยเหลือประชาชน

๓.๓ หมวดบริการ

เดิม มี กองบังคับการหมวด ๒ ตอนส่งกำลังและซ่อมบำรุง ๑ ตอนเตือนภัย คชนร.

ใหม่ ปรับลด ตอนส่งกำลังและซ่อมบำรุง จากเดิม ๒ ตอน เหลือ ๑ ตอน

เพิ่ม ตอนยานยนต์ ๑ ตอน

ตอนเครื่องทำควัน ๑ ตอน

๓.๔ ดำเนินการปรับแก้กำลังพลภายในกองร้อยวิทยาศาสตร์ โดยไม่เพิ่มอัตรากำลังพล และงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

เพื่อให้กองทัพบกสามารถเข้าร่วมประชาคมความมั่นคงอาเซียน ในด้านการปฏิบัติการทางด้าน คชนน. โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนน. และสามารถบูรณาการการปฏิบัติการดังกล่าวกับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต ตลอดจนไม่มีผลกระทบต่อกำลังพล และมีผลกระทบต่องบประมาณของกองทัพบกน้อยที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบาทกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านดังกล่าว ดังนี้

๑. ห้วงเวลาก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน - พ.ศ. ๒๕๕๘ สิ่งที่ต้องทำ คือ

๑.๑ ปรับหน่วยเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ของกองร้อยวิทยาศาสตร์

๑.๒ ฝึกอบรม พัฒนากำลังพลให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ ทั้ง ๓ ภารกิจ ที่กล่าวมาแล้ว

ในบทที่ ๔

๑.๓ ปรับแก้กำลังพล และยุทธโศปกรณ์ เข้าสู่โครงสร้างใหม่

๑.๔ จัดทำโครงการพัฒนายุทธโศปกรณ์ เพื่อให้สมบูรณ์ตามโครงสร้างใหม่

๒. ห้วงเวลาหลังจากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน – พ.ศ. ๒๕๖๓ (๕ ปี) สิ่งที่ต้องทำต่อไปคือ

๒.๑ วิจัยพัฒนา หลักนิยม และยุทธโศปกรณ์ ทางด้าน คชนน. อย่างต่อเนื่อง

๒.๒ ขยายความร่วมมือ สร้างกลไก และเครือข่าย ในการฝึกศึกษาด้านการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนน. ให้กว้างขวาง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน

๒.๓ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงาน การปฏิบัติการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การพิจารณาโครงสร้างที่เหมาะสม ของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ให้สามารถเป็นศูนย์รวมความพร้อมด้าน คชนน. และช่วยเหลือประชาชน ของกองทัพไทยได้ในอนาคต

๒. การพิจารณาที่เป็นอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้โครงสร้างของกองทัพบก มีความสมบูรณ์ในการปฏิบัติการด้าน คชนน. คือ การวิจัยหาโครงสร้างที่เหมาะสม ในการจัดตั้งกองพันวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติการดังกล่าวได้รวดเร็ว ทั่วพื้นที่

๓. เพื่อตรวจสอบ ในข้อ ๑ และ ๒ ว่าควรมีการจัดอัตราค่าจ้างพล และยุทธโศปกรณ์อย่างไร
จึงจะมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมยุทธศึกษาทหารบก. “หนังสือด่วนมาก ที่ กท.๐๔๐๓/๒๑๖ เรื่องขออนุมัติแผนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาคมอาเซียน – ทบ”. ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๖.
- กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “คู่มือการปฏิบัติการสนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี (ใช้เพื่อพลาง)”. ๒๕๕๖.
- กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “คำสั่ง(เฉพาะ) ที่ ๐๕/๔๕ เรื่องกำหนดหน้าที่และอัตรากำลังพลกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก อัตราเฉพาะกิจ ๓๕๐๐”. ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕.
- กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก. “หนังสือ วศ.ทบ. ที่ กท ๐๔๔๕/๑๕๖๔ เรื่องส่งแนวความคิดในการปรับปรุงโครงสร้างหน่วย”. ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖
- กรมอาเซียน. (2555). (ร่าง) เอกสารการเตรียมความพร้อมของหน่วยราชการไทยที่รับผิดชอบภายใต้เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. : ม.ป.ท.
- กรมอาเซียน กองอาเซียน 1. (2554). “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน.” **ASEAN Highlight 2011**, กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ.
- กรมอาเซียน กองอาเซียน 1. (2555). **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/th/customize/16269-ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน.html>
- กองทัพบก. “คำสั่ง (เฉพาะ) ลับ ที่ ๖๑/๕๐ อจย.๓ – ๔ กองร้อยวิทยาศาสตร์ (๒ ก.ค.๒๗)”. ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- กองทัพบก. “แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก (ร่าง)”. ๒๕๕๖.
- นัทรวิจิ จินดาวงษ์. “อาเซียนกับการเป็นเขตปลอด”, **ASEAN Highlight 2011**. ๔ ธันวาคม ๒๕๕๔.
- ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, วิทยาลัย. “ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในอาเซียน” พรชัย เศรษฐบุตร, พ.อ.. “บทบาททหารวิทยาศาสตร์ต่อกองทัพไทย”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยกองทัพบก, ๒๕๕๓). หน้า ๕๖ – ๕๙, ๖๑, ๖๓ – ๖๗.
- “สาระเอกสารแนวความคิด ADMM-Plus การฝึกทางทหารอาเซียนด้านมนุษยธรรม การบรรเทาภัยพิบัติและการแพทย์ทางทหารของอาเซียน ครั้งที่ ๒”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://lakmuangonline.com/asiandefensedetail.php?lcid=5&cid=9>.

ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ของกองทัพบก”. (ผลการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทของกองทัพบกในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558.).
ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. “การพัฒนากองทัพบกของมิตรประเทศในประชาคมอาเซียน”, ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง. (๕), สิงหาคม ๒๕๕๖.

ภาษาต่างประเทศ

ASEAN Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise. “รายงานการประชุม IPC TTX ECG”. ๘ January 2014.

CBRE DEFENSE SINGAPORE ARMED FORCE INFORMATION

“SAF elite that's fighting the clean fight”. (Online). Available : <http://sgforums.com/forums/14/topics/67720>, 2014

SINGAPORE ARMED FORCES CHEMICAL BIOLOGICAL RADIOLOGICAL & EXPLOSIVES
DEFENCE GROUP COL HO KONG WAL COMMANDER, CBRE DG.
27 JUNE 2006

ภาคผนวก

ผนวก

ประวัติกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในภารกิจทหารวิทยาศาสตร์

ทหารวิทยาศาสตร์ หรือทหารเคมี มีภารกิจหลักด้านการป้องกัน เคมี ชีวะ รัังสี นิวเคลียร์ (คชรณ.) ดังเจตนารมณ์ที่ก่อตั้งแผนกหอวิทยาศาสตร์ กรมพลธิการทหารบก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ต่อจากนั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนการจัด และการบังคับบัญชา โดยลำดับกระทั่ง ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔ กองทัพบกได้อนุมัติจัดตั้งกรมวิทยาศาสตร์ทหารบกเป็นหน่วยขึ้นตรงของ กองทัพบก ในฐานะกรมฝ่ายยุทธบริการนับจากที่ก่อตั้งหอวิทยาศาสตร์ ครอบคลุมถึงกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ในปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๘๐ ปี มีเหตุการณ์สำคัญนำเสนอพอสังเขปดังนี้

ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๗๖ – ๒๔๘๒

แผนกหอวิทยาศาสตร์ เนื่องจากได้เห็นว่า การสงครามเกือบทุกครั้งในภาคพื้นยุโรป ใช้สารเคมีเป็นอาวุธประหัตประหารซึ่งกันและกัน จึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะต้องเตรียมหาทาง ป้องกันประเทศไว้เท่าที่สามารถจะกระทำได้ มีผู้อำนวยการหอวิทยาศาสตร์เป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ตรวจทดลอง และค้นคว้าสิ่งทั้งปวงในทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนการที่เกี่ยวกับการป้องกัน ไอพิช กับมีหน้าที่ฝึก และอบรมการใช้และการป้องกันไอพิช

พ.ศ. ๒๔๗๘ ตั้งโรงงานผลิตสารเคมี โรงงานผลิตหน้ากากป้องกันไอพิช โรงงานผลิต ก๊าซอะเซทิลีน ก๊าซออกซิเจน สำหรับใช้ในราชการ ทหารกับหน่วยราชการอื่น และประชาชน เริ่มทดลองผลิตสารเคมี เพื่อใช้ในการฝึกป้องกันไอพิชและทดลองเพาะเชื้อโรคเพื่อการศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ขึ้นตรงต่อกรมพลธิการทหารบก และ จัดตั้ง “โรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก” ร่วมกับกรมยุทธศึกษาทหารบก เพื่อผลิตนายทหาร และ นายสิบที่มีความรู้ความชำนาญทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันไอพิชให้แก่หน่วยต่างๆ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติในสนามรบ มีการจัดหน่วยป้องกันไอพิชตามแผนป้องกันภัยทางอากาศของจังหวัด พระนคร และธนบุรี

ยุคสงครามโลก ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๒ – ๒๔๘๘

พ.ศ. ๒๔๘๓ เตรียมเผชิญสถานการณ์สงคราม ได้ฝึกการใช้หน้ากากป้องกันไอพิช ให้ทหารหน่วยต่างๆ ในมณฑลทหารบกที่ ๑ และเร่งผลิตหน้ากากป้องกันไอพิชเพิ่มขึ้นตลอดจน การฝึกอบรมการใช้หน้ากากป้องกันไอพิชให้ยุวชน-ยุวนารีจากสถานศึกษาต่างๆ มีการทดลองผลิต ลูกกระเบิดเคมี และลูกกระเบิดควันฟอสฟอรัสขาว ผลิตยุทธโศปกรณ์ทำลายล้างพิษขึ้นใช้เอง และจัดตั้ง คลังวิทยาศาสตร์ประจำกองทัพบูรพา และกองทัพอีสาน

พ.ศ. ๒๔๘๔ สงครามมหาเอเชียบูรพา ได้จัดตั้งคลังวิทยาศาสตร์ประจำกองทัพพายัพ และผลิตหน้ากากป้องกันไอพิษแบบใหม่ ตัวหน้ากากทำด้วยยาง เรียกว่าแบบ ๘๔ รวมถึงผลิตเครื่องแต่งกายป้องกันไอพิษ และสารเคมี สำหรับทำประปาสนาม

หน่วยป้องกันไอพิษ เข้าดำเนินการตามแผนป้องกันภัยทางอากาศของจังหวัดพระนคร และธนบุรี ตามที่ได้ฝึกซ้อมการปฏิบัติมาแล้ว

จากความขาดแคลนในภาวะสงคราม ได้ค้นคว้า และผลิตวัสดุช่วยเหลือชาติ และประชาชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยางและแก้วรูปพรรณต่างๆ ที่สำคัญคือหลอดแก้วบรรจุหนองฝี (สำหรับป้องกันโรคไข้ทรพิษ) ทำการอบยางหวมกาะโล่ และผ้าเต็นท์สำหรับกันฝน

พ.ศ. ๒๔๘๘ สงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลง ประเทศขาดแคลนวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ จึงได้วิจัย พัฒนาและผลิตเครื่องอุปโภคที่สำคัญ เช่น เครื่องแก้วจำพวก ขวดยา หลอดหนองฝี ผลิตภัณฑ์ยางจำพวกรองเท้า จุกเปลือกหม้อเบตเตอร์ และก้ำชอกซิเจนหายใจ

ยุคสงครามเย็น พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๓๔

พ.ศ. ๒๔๘๙ แปรสภาพเป็นแผนกที่ ๖ กรมช่างแสงทหารบก

พ.ศ. ๒๔๙๑ แปรสภาพเป็นกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ขึ้นตรงต่อกรมสรรพาวุธทหารบก มีภารกิจเช่นเดิม

พ.ศ. ๒๔๙๕ แปรสภาพเป็นกองวิทยาศาสตร์ ขึ้นตรงต่อกรมสรรพาวุธทหารบก

พ.ศ. ๒๕๑๓ สภากลาโหมจึงได้มีมติให้ยกระดับหน่วยวิทยาศาสตร์ของเหล่าทัพจึงได้ยกฐานะเป็น กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก กรมสรรพาวุธทหารบก มีการปรับปรุงให้ภารกิจหน้าที่ และการจัดสอดคล้องกับสหรัฐอเมริกา และกำหนดโครงการพัฒนาหน่วยขึ้นตามลำดับ

พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ขึ้นตรงต่อกองทัพบก ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ ๓๓/๒๕๑๔ ลง ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔ ใช้การจัดตามอัตราเฉพาะกิจ ๓๕๐๐

พ.ศ. ๒๕๑๕ จัดกำลังเฉพาะกิจปฏิบัติการสนับสนุนหน่วยกำลังรบ ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยการใช้สารทำให้น้ำตาไหลและสารเคมีทำลายพืชไร่

พ.ศ. ๒๕๑๙ จัดตั้ง กองร้อยวิทยาศาสตร์ ตามคำสั่ง กองทัพบก (เฉพาะ) ที่ ๕๒/๑๙ ลง ๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๙ มีภารกิจให้การสนับสนุนการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แก่หน่วยกำลังรบ

พ.ศ. ๒๕๒๘ ขยายอัตรากองการศึกษาเป็น โรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก และขยายอัตราแผนกคลังเป็นกองคลัง

หลังการต่อสู้ทางลัทธิขุติลง ได้เข้าร่วม โครงการพัฒนา อาทิ โครงการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษ โครงการน้ำพระทัยจากในหลวง โครงการศึกษาทดลองแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณเขานางพันธุรัต

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่อเนื่องถึงปัจจุบันที่ร่วมโครงการรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวทางพระราชดำริทุกปีเสมอมา

ยุคปัจจุบัน

จากแผนการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพบก ปี ๒๕๔๓ – ๒๕๕๐ ได้รับดำเนินการปรับปรุง ด้านการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายวิทยาศาสตร์ ได้ปรับลดงานผลิตลงเกือบทั้งหมด คงไว้เฉพาะงานไฟโรเทคนิค พร้อมจัดการระบบ การจัดหา การเก็บรักษา แจกจ่าย ซ่อมบำรุง และจำหน่าย ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เน้นสิ่งอุปกรณ์สำคัญที่ต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติการทางยุทธการเป็นลำดับความเร่งด่วน

งานด้านยุทธการ พัฒนาขีดความสามารถกองร้อยวิทยาศาสตร์ที่ ๑ ให้เป็นกองร้อย ๓ มิติ มีความพร้อมรบ สามารถสนับสนุนการรบได้ตามที่กำหนด เพิ่มเติมด้วยสามารถจัดเป็นชุดปฏิบัติการทหารวิทยาศาสตร์สนับสนุนการต่อต้านก่อการร้ายสากล ชุดปฏิบัติการทหารวิทยาศาสตร์สนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี

งานด้านวิชาการ เร่งขยายผลเกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้กำลังพล ด้านการป้องกันเคมี ชีวะ รังสี นิวเคลียร์ สำหรับกำลังพลของกองทัพบก ด้วยการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้เร่งรัดดำเนินการตามคำสั่งการผู้บัญชาการทหารบกที่กำหนดให้เป็นปีแห่งการพัฒนาการบริหารจัดการและการฝึกที่มุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ โดยดำเนินการจัดระเบียบคลัง ด้วยการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์ให้มีสิ่งอุปกรณ์ที่พร้อมใช้งาน และดำเนินการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ที่หมดอายุ หรือล้าสมัยงานด้านการช่วยเหลือประชาชน ได้รับอนุมัติให้จัดชุดปฏิบัติการทหารวิทยาศาสตร์สนับสนุนการกู้ภัยสารเคมี โดยใช้กำลังพลและยุทธโศปกรณ์ในอัตรา ตลอดจนการฝึกอบรมกำลังพลชุดปฏิบัติการ และจัดทำคู่มือการปฏิบัติ ให้มีความพร้อมสามารถเข้าร่วมเผชิญเหตุร่วมกับหน่วยบรรเทาสาธารณภัยได้ สำหรับกิจการภายในมีการพัฒนาด้านสวัสดิการของหน่วย ด้วยการรวมกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน พร้อมทั้งจัดระบบการบริหารงาน โดยมีคณะกรรมการสวัสดิการรับผิดชอบกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล มีคณะอนุกรรมการ และผู้จัดการ แต่ละกิจกรรมเป็นผู้ปฏิบัติ ทำให้งานสวัสดิการของหน่วยพัฒนาได้อย่างมาตรฐานอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับการปฏิบัติการกิจ ได้กำชับกวดขันกำลังพลทุกนาย มุ่งมั่นรักษาระเบียบ วินัยประพฤตินิติปฏิบัติตนเป็นทหารที่ดี และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบด้วยการจัดฝึกอบรม และจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ มีศูนย์การเรียนรู้ และการจัดอบรม Unit School ตลอดทั้งปี กว่า ๒๐ หลักสูตร เพื่อให้กำลังพลทุกนาย มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับ และมีขีดความสามารถสมกับที่เรียกตนเองว่า “ทหารวิทยาศาสตร์”

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี วีรชัย อินทุโสภณ
วัน เดือน ปีเกิด	๓๑ มกราคม ๒๕๐๒
การศึกษา	<u>ทางทหาร</u> <ul style="list-style-type: none">- โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๘- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๒๕- โรงเรียนทหารราบ หลักสูตรชั้นนายร้อย รุ่นที่ ๑๐- โรงเรียนทหารราบ หลักสูตรชั้นนายพัน รุ่นที่ ๔๕- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๖๘- วิทยาลัยกองทัพบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๔๘ <u>ทางพลเรือน</u> <ul style="list-style-type: none">- โรงเรียนโยธินบูรณะ
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์- ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์- นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์- ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายยุทธการ กองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์- ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์- เสนาธิการกรมทหารราบที่ ๑๒ รักษาพระองค์- รองผู้บัญชาการโรงเรียนวิทยาศาสตร์ทหารบก- ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร- รองเจ้ากรมการสรรพกำลังกลาโหม
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง แนวทางการปรับปรุงบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก
ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัย พลตรี วีรชัย อินทุโสภณ หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ตำแหน่ง เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเป็นประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างค่านิยม และแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่างๆ เสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ บทบาทของไทยที่เกี่ยวข้องกับกองทัพในประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน มีการยกระดับบทบาทของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนในด้านการจัดการภัยพิบัติ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (non traditional security threats)

จากการประชุมผู้บัญชาการทหารบกในกลุ่มอาเซียน ที่มีขึ้นที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2554 ผู้บัญชาการทหารบกได้ยืนยันการให้ความร่วมมือด้านการข่าว และการต่อสู้กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การบรรเทาสาธารณภัยจากภัยพิบัติต่างๆ ทั้งภัยจากธรรมชาติ และภัยพิบัติจากมนุษย์

ผู้บัญชาการทหารบก ได้กล่าวว่า “ผมอยากให้อำกำลังพลพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 และกองทัพบกน่าจะเป็นหน่วยงานแรกที่มีความพร้อม เพราะเราก็พร้อมในการร่วมมือในอาเซียน เพราะเรามีผู้ช่วยทูตทหารอยู่ทุกระดับชั้น ซึ่งวันข้างหน้าอาจจะเป็นแกนนำเชื่อมโยงต่างๆ กับหน่วยงานอื่นด้วย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ ก็จะประสานกับกองทัพบก จะให้ความมั่นคงก้าวไปพร้อมกับนโยบายต่างประเทศอย่างไร” (ประธานเปิดงานพิธีประกาศปีแห่งการพัฒนาบุคลากรกองทัพบก ปี พ.ศ. 2555 เมื่อ 23 เมษายน พ.ศ. 2556) ผู้บัญชาการทหารบก ได้มอบแนวทางให้ทุกหน่วยของกองทัพบก ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน และกำลังพลในเรื่อง ทักษะคนดี ความรู้ ภาษา การพัฒนาขีดความสามารถทางทหารให้

ก้าวสู่การเป็นสากล ติดตามวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในมิติของงานด้านความมั่นคง เพื่อให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เป็นหน่วยงานเดียวของกองทัพบกที่สามารถปฏิบัติการกิจ ในการปฏิบัติการด้าน เคมี ชีวะ รังสี และนิวเคลียร์ในการตอบสนองทั้งภัยคุกคามตามแบบ และ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การบรรเทาภัยพิบัติจากสารเคมี ชีวะ และรังสี และสามารถจัดหน่วย ปฏิบัติการดังกล่าวสนับสนุนที่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศได้อย่าง เป็นรูปธรรม แต่การเข้าสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ทำให้กองทัพบก ต้องเตรียมความพร้อมในทุกส่วนด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการการปฏิบัติการกิจกับกองทัพบก มิตรประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสูงสุดของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เห็นถึงความสำคัญของ บทบาททหารวิทยาศาสตร์ ที่ต้องปรับปรุงให้พร้อมปฏิบัติการกิจดังกล่าวทั้งในประเทศ และร่วมกับ กองทัพบกมิตรประเทศอาเซียนได้ และการวิจัยนี้จะทำให้กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกมีแนวทาง ดำเนินงานตามบทบาททหารวิทยาศาสตร์ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของทหารวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน และอนาคตก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงบทบาทของ กรมวิทยาศาสตร์ทหารบกในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

เน้นการวิจัยเฉพาะแนวทางการดำเนินงานของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก ที่เกี่ยวข้องกับ งานทหารวิทยาศาสตร์ ปฏิบัติการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้านการบรรเทาภัยพิบัติจาก สารเคมี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา ทางวิชาการ และเอกสารของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหา เปรียบเทียบ เพื่อสรุปนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างกองร้อยวิทยาศาสตร์ ให้มีขนาดกะทัดรัด และเป็นสากล เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้ครอบคลุมทั้ง 3 ภารกิจ คือ 1. ภารกิจการป้องกันประเทศ คือ สนับสนุนการรบ 2. ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน เช่น การควบคุมฝูงชน กรณีที่มีการใช้สารเคมีในการปราบจลาจล การต่อต้านการก่อการร้ายด้าน คชนร. และการช่วยเหลือประชาชน 3. ภารกิจความร่วมมือกับมิตรประเทศ คือ การสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายสากลด้าน คชนร. และการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนร. โดยเฉพาะภารกิจที่ 2 และ 3 โครงสร้างกองร้อยวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม ประกอบด้วย กองบังคับการกองร้อย 2 หมวด คชนร. และ 1 หมวดบริการ

ข้อเสนอแนะ

การนำผลวิจัยไปใช้

เพื่อให้กองทัพบกสามารถเข้าร่วมประชาคมความมั่นคงอาเซียน ในด้านการปฏิบัติการทางด้าน คชนร. โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติจากสาร คชนร. และสามารถบูรณาการการปฏิบัติการดังกล่าวกับกลุ่มมิตรประเทศอาเซียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต ตลอดจนไม่มีผลกระทบต่อกำลังพล และมีผลกระทบต่องบประมาณของกองทัพบกน้อยที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางในการปรับปรุงบทบาทกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านดังกล่าว ดังนี้

1. ห้วงเวลาก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน - พ.ศ. 2558 สิ่งที่ต้องทำ คือ
 - 1.1 ปรับหน่วยเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ของกองร้อยวิทยาศาสตร์
 - 1.2 ฝึกอบรม พัฒนากำลังพลให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ ทั้ง 3 ภารกิจ ที่กล่าวมาแล้ว
2. ห้วงเวลาหลังจากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สิ่งที่ต้องทำต่อไป คือ
 - 2.1 วิจัยพัฒนา หลักนิยม และยุทธโศปกรณ์ ทางด้าน คชนร. อย่างต่อเนื่อง

ในบทที่ 4

2.2 ขยายความร่วมมือ สร้างกลไก และเครือข่าย ในการฝึกรักศึกษาด้านการ
บรรเทาภัยพิบัติจากสาร คาร์บอน. ให้กว้างขวาง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะ
กลุ่มมิตรประเทศอาเซียน

2.3 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงาน การปฏิบัติการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง
เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธา